SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
EVAMARI LEWIN, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: ***evamari.lewin@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Vilken profil ska den svenska veterinären ha?

ÄR VETERINÄREN den idealistiska djurälskaren, tillskyndaren av alla väna skapelser och den goda övervakaren av djurskydd och folkhälsa, eller är veterinären en kommersiell producent av djursjukvård respektive en expert inom sitt område?

Jämförelsen med den i mycket lika utbildade, men ack så mycket mer ”välavlönade och samhällsrespekterade”, läkaren är lite frustrerande. Förresten, känner ni till speciellt många läkare som älskar sina patienter (läs: gillar människor)?

Veterinären förväntas vara djurvän och älska sina patienter. Arbetet med att bevara folkhälsan är för svenska folket som åtnjuter frukterna av detta arbete en till stora delar okänd insats – varför?

Förr i tiden var bilden av den svenska veterinären en man, oftast distriktsveterinär och en del av lantbruksproduktionen. Idag är bilden en kvinna i djursjukhusmiljö eller på en myndighet. Tiderna förändras och det är nog bra det, men det vore ännu bättre om den svenska veterinärkåren bestämde sig för vilken bild som svenska folket och våra kunder ska ha av oss.

De varor och tjänster som presenteras för en marknad ger den bild som leverantören/producenten av varan/tjänsten vill ge. Detta gäller också veterinära tjänster. Den svenska veterinärkåren måste bredda sin profil, inte bara vara djurvän utan bli ett eftertraktat proffs. Den svenska veterinären måste bli sedd som en resurs som kunden/marknaden (privatperson eller en myndighet/industri) är villig att betala för att nyttja.

Veterinärkåren måste skapa en bild av den svenska veterinären som en professionell producent av samhällstjänster med en hög debitering, just därför att tjänsten är så bra och så eftertraktad. Den sedan generationer inrotade distriktsveterinärmodellen med att påföra djurägaren så låg kostnad som möjligt är välvillig, men över tid destruktiv. Kan det faktiskt vara så att producenterna av djursjukvården har avhändat sig möjligheten att själva sätta sina priser?

Hur ska vi då genomföra en förändring? Det kommer att vara svårt att ta betalt för våra tjänster så länge vi inte marknadsför oss med annat än med ”öppettidsinformation” (vem bestämde det förresten?). Veterinärer bör konkurrera med kvalitet och inte med pris. Så länge som särintressena mellan kolleger visar sig starkare än samverkan skapar det också en grund för splittring. När vi presenteras i media bör vi dessutom ses som ”professionella och nödvändiga samhällsresurser” och inte bara ”djurälskande och vårdpassionerade”.

Vad kul det skulle vara om vi kunde styla om kåren som kollektiv och presentera ”Den Svenska Veterinären” som den resurs ingen vill vara utan – kompetent, professionell, välbetald och proaktiv. Den Svenska Veterinären är värd detta!

JK Larsson
ledamot av förbundsstyrelsen

innehåll

ledare av JK Larsson

Vilken profil ska den svenska veterinären ha? 3

reportage av S Fredriksson

"Flagrant brott mot medbestämmandelagen" 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Diagnostiska metoder vid armbågsledsdysplasi hos hund av S Östberg 11

vetenskap – från fältet

Sviktande avmaskningseffekt av pyrantelpamoat hos häst av J Höglund, B Ljungström och K Gustafsson 19

månadens epiztel 23

vilken är din diagnos?

– Patologi 26
– Svar 54

allmänt

SVA 100 år av A Engvall 27

Belgisk expert undervisade om kejsarsnitt av A Riikonen 34

Upprörda känslor efter Kalla Fakta av S Fredriksson 36

Hållbar professorsinstallation på SLU av J Beck-Friis 38

Jag har fått en diagnos!
Om generationsklyftor och åtgärder vid mastit av T Manske 41

fackliga frågan

Rättigheter och skyldigheter som vikarie av F Ritter 45

insänt

Djur ska inte utsättas för orimliga behandlingar av J Stenberg och U Lige Berglund 46

Smådjurskonferens vid SLU – med fokus på forskningen av B Klingeborn 47

Tidiga(re) förordningar om boskapspesten av F Cerenius 48

Svensk Veterinärtidning står sig bra av C Sandblom Gautschi 50

från kollegiet

Utbildningsdag för specialistexaminatorer av C Arosenius 52

kanslinytt 53

läkemedel 53

noterat

- VetBact uppdateras 40
- Antibiotikaresistens sprider sig snabbt mellan bakterier 40
- Veterinär tar över konkursdrabbat djursjukhus 45
- Anna Ekström lämnar Saco 46
- Pedagogiskt pris till försöksdjursveterinär 54
- Skiktröntgen av stora djur nu möjlig vid UDS 55

kongresser & kurser 56

svensk veterinärlegitimation 60

kåseri

Toyotacalamitet av B Wennman 61

specialistkompetens 62

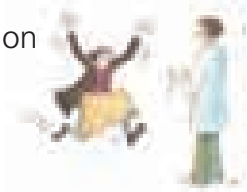

Vill du komma i kontakt med oss - ring eller maila. Vi berättar gärna mer! Tel 0771-21 24 00 • kundtjanst@vetap.se • info@pharmadistribution.se

Vad händer nu? Frågetecknen är många sedan ATG Hästklinkerna AB meddelade att 22 kliniker är till salu.

”Flagrant brott mot medbestämmandelagen”

Det var nog en och annan som höjde på ögonbrynen när ATG Hästklinikerna AB i mitten av mars gick ut med ett pressmeddelande att man beslutat att sälja sina kliniker. Men det var inte själva beslutet som väckte störst förvåning, utan att företagets ledning tog beslutet utan att först förhandla med de fackliga företrädarna.

Text och foto:
Suzanne Fredriksson

Veterinärförbundets förhandlingschef Anders Lefrell skräder inte orden och benämner ATG Hästklinikernas agerande för ett flagrant brott mot medbestämmandelagen.

– Arbetsgivaren är skyldig att informera om alla större förändringar. Att sälja en verksamhet kan knappast betraktas som något annat än en stor förändring, säger Anders.

Tillsammans med Hästklinikernas lokala fackklubb, Akademikerföreningen, kallade SVF till tvisteförhandling.

Vad handlade det om?

– Att göra arbetsgivaren medveten om att man brutit mot gällande regelverk på ett sätt som är helt oacceptabelt. Utöver denna markering rådde jag Akademikerföreningen att begära skadestånd, berättar Anders.

Förhandlingen utmynnade i att Akademikerföreningen fick ett skadestånd på 125 000 kronor. Efter olika idéer om hur pengarna på bästa sätt ska komma medlemmarna till godo kläckte Anders idén om en fond för framtiden.

Anders Lefrell är veterinärförbundets förhandlingschef. Han anser att ATG Hästklinikerna AB på ett anmärkningsvärt sätt brutit mot arbetsmarknadens spelregler.

Exakta villkor är inte klara men intentionen är att de som var medlemmar i Akademikerföreningen vid den senaste lönerevisionen i framtiden ska kunna söka medel för vidareutbildning.

> Det är nog lite naivt att tro på förtur.

Fredrike Ritter, ordförande i Anställda Veterinärers Förening, AVF, är också missnöjd med hur försäljningen av klinikerna hanterats inledningsvis. Oron över vad som ska hända är stor hos de flesta anställda. Fredrikes telefon gick varm de första dagarna efter det att personalen fått beskedet.

– De som ringde till mig undrade kort och gott ”vad händer nu?”. Det kunde jag inte svara på, bara ge goda råd i allmänhet. Till exempel tror jag att alla anställda tjänar på att inte börja splittra upp sig i olika konstellationer utan agera som en enad grupp. Det finns mycket att vinna på samverkan, säger Fredrike som också betonar att det i en turbulent situation finns risk att man rycks med i något som man kanske inte tänkt igenom ordentligt. Håll huvudet kallt och modet uppe är hennes råd.

Fredrike Ritter, ordförande i AVF, råder medlemmarna att hålla huvudet kallt och inte låta sig ryckas med i något som är ogenomtänkt.

Enligt pressmeddelandet beräknas försäljningen av ATG Hästklinikerna ta ett år. Men riktigt hur det ska gå till är när detta skrivs oklart liksom vilka intressenter som finns.

– Visserligen står det i pressmeddelandet att personalen ska få förtur att köpa, säger Anders Lefrell.

– Men det är nog lite naivt att tro på löften om förtur, och för vem. Det kan ju till exempel vara två olika konstellationer av personal som vill köpa samma klinik.

Han hinner inte mer än nämna vad som hänt i ”första ronden” förrän nästa överraskning från bolaget dimper ner.

– Jag har just fått veta att man anlitat en företagskonsult för att värdera klinikerna och medverka vid försäljningen. Ytterligare ett övertramp när det gäller skyldigheten att informera de anställda.

Förbundets förhandlingschef skakar på huvudet och tillägger att det är förvånande att ett så stort bolag som klinikernas moderbolag ATG har så dålig pejl på arbetsmarknadens spelregler.

– Sveriges Veterinärförbund har i ett brev ställt till styrelsen för ATG Hästklinikerna AB uppmanat bolagets företrädare att fortsättningsvis hantera frågan om avveckling enligt gällande regelverk, säger Anders. Brevet skickades den 7 april.

Karolina Dahlkvist, klinikchef på Mantorp, är ordförande i Akademikerföreningen. Hon har arbetat fackligt sedan 2004, men det är bara de två senaste åren som det funnits en lokal förening. Akademikerföreningen är en samlingsförening för samtliga yrkesgrupper på arbetsplatsen som tillhör ett SACO-förbund. Nästan alla veterinärer som jobbar på Hästklinikerna är medlemmar, 45 stycken. Bara ett fåtal har valt att stå utanför.

Karolina är inte speciellt förvånad över beskedet att ATG Hästklinikerna AB ska säljas.

– Det har gjorts ett par utredningar om klinikverksamheten under de senaste åren. Senast i höstas då en ny styrelse tillträdde. Det låg i luften att något skulle hända, kommenterar Karolina.

– Efter beskedet om att Hästklinikerna ska säljas har kollegerna ringt och frågat vad som kommer att hända. Självklart är många oroliga och har svårt att hantera ovissheten. Det är inte så enkelt att bara gå ihop och köpa en klinik.

– Förutsättningarna att driva en lönsam klinik är väldigt skiftande runt om i landet. Många som arbetar hos oss vill vara anställda och har inget intresse av att själva äga ett företag. Dessutom är det just nu mycket oklart under vilka premisser klinikerna kommer att säljas, säger Karolina.

> Många som arbetar hos oss vill vara anställda.

Enligt ett meddelande till klinikcheferna från ledningen kommer en sammanfattning av vad som kan säljas eller hyras ut i form av inventarier och fastigheter att presenteras för ”klinikcheferna och andra intresserade” sista veckan i april. Det framgår också att försäljning eller hyresöverlåtelse av fastigheterna ska bedömas i konkurrens med andra intressenter.

- ATG Hästklinikerna AB driver 22 kliniker i landet.
- 60 000 hästar besöker klinikerna årligen.
- 2009 omsatte ATG Hästklinikerna 152 miljoner kronor (www.allabolag.se).
- Bolaget har ca 150 anställda varav 60 är veterinärer.
- Enligt klinikernas hemsida har samtliga veterinärer specialistkompetens i hästens sjukdomar.
- ATG startade klinikverksamheten på 1980-talet. Mantorp blev den första klinik som byggdes upp i ATGs regi.
- Sedan den 1 januari 2004 är det Hästnäringens Nationella Stiftelse, HNS, som äger ATG Hästklinikerna AB.

Karolina Dahlkvist, klinikchef och facklig företrädare, hoppas att nuvarande personal ska samverka vid eventuella klinikköp.

Som fackligt ombud och chef på Mantorpskliniken representerar Karolina många viljor. Hon är också delegat vid AVFs representantskapsmöten, RM. Det är stundtals en tuff balansgång att vara chef och fackligt ombud.

– Jag är glad att jag fått facklig utbildning genom Akademikerföreningen. På många veterinära arbetsplatser är okunnigheten om arbetsmarknadens regler stor.

Vad händer härnäst?

– Vi, det vill säga jag som ombud för Akademikerföreningen, en representant för Unionen och arbetsgivaren kommer att ha regelbundna MBL-möten varje vecka framöver. Jag tror att det här kommer att bli en ganska långdragen process.

Karolina avslutar med att hon hoppas att de som är intresserade av att ta över kliniker tar hjälp av varandra för att komma till en så bra lösning som möjligt.

– Vi har en stabil organisation och ett gott samarbete klinikerna emellan idag. Det har varit en enorm tillgång att ha ett nätverk med olika specialister som har samma arbetsgivare. ■

SOFIA ÖSTBERG, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar*
Handledare: Sara Fors, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, Bagarmossens djursjukhus.

Litteraturstudie

Diagnostiska metoder vid armbågsleds-dysplasi hos hund

Konventionell röntgenundersökning har länge varit rådande standard för diagnostisering av armbågsleds-dysplasi (AD) hos hund. Att ställa diagnosen är dock svårt och kräver att veterinären är medveten om att flera undersökningsmetoder oftast behövs. Föreliggande studie belyser och jämför röntgenundersökning, datortomografi och artroskopi som diagnostiska metoder vid misstanke om AD.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialisering i hundens och kattens sjukdomar.

granskad artikel

FIGUR 1. *Armbågsledsdysplasi är den vanligaste orsaken till frambenshälta hos juvenila hundar av vissa raser, exempelvis labrador retriever.*

FOTO: SHERRY MAIN

INLEDNING

Armbågsledsdysplasi (AD) är en vanlig, ärftlig sjukdom hos hundar. AD definieras som samtliga tillstånd vilka resulterar i osteoartros (OA) i armbågsleden oberoende av underliggande orsak (24). AD omfattar fragmenterad medial processus coronoideus (FMCP), ununited processus anconeus (UAP), osteokondros (OC) och inkongruens i armbågsleden (5, 10, 14, 24, 26, 29). Vanligen förekommer flera av sjukdomskomponenterna samtidigt (10). Armbågsledsdysplasi diagnostiseras ofta som orsak till hälta hos medelstora till stora hundar och är den vanligaste orsaken till frambenshälta hos juvenila hundar av vissa raser, exempelvis labrador retriever, golden retriever, berner sennen och schäfer (14, 21) (Figur 1).

Tillförlitlig diagnostik av AD är viktig då tidig upptäckt och adekvat behandling är viktig för att minska hastigheten på sjukdomsförloppet och utvecklingen av OA (23, 24, 32). Tidig upptäckt är också av stor betydelse för att minska spridningen av sjukdomen, då prevalensen av AD hos avkomman från en förälder med AD visat sig vara ca 60 procent (14).

Diagnostiken av AD, framför allt med avseende på fragmenterad processus coronoideus och inkongruitet i armbågsleden, är svår på grund av den komplexa anatomin i armbågsleden som försvårar visualiseringen av hela leden (5). De diagnostiska metoder som vanligtvis används är konventionell röntgenundersökning, artroskopi och datortomografi (DT). Syftet med denna litteraturstudie är att belysa och jämföra röntgenundersökning, datortomografi och artroskopi som diagnostiska metoder vid misstanke om AD.

ARMBÅGSLEDENS ANATOMI

Armbågsleden är en synovialled mellan humerus, radius och ulna (4) (Figur 2).

Condylus humeri består av capitulum humeri dvs ledhuvudet som ingår i ➤

leden med radius, och trochlea humeri som ingår i leden med ulna. Bakom trochlea humeri finns en djup grop för olecranon, fossa olecrani (4). Ovanför trochlea humeri finns en fördjupning, fossa supratrochlearis (4).

Incisura trochlearis är en halvmåneformad inskärning på ulnas proximala del som ledar mot trochlea humeri. Mediala processus coronoideus är ett utskott distalt på incisura trochlearis. Processus anconeus är ett utskott på proximala ulna beläget proximalt om incisura trochlearis (14) (Figur 3).

ETIOLOGI OCH DEFINITION

Fragmenterad medial processus coronoideus

Etiologin för FMCP är inte säkert fastställd, men inkongruens i armbågsleden med asymmetrisk tillväxt av radius och ulna tros vara en bidragande orsak till utvecklingen av denna sjukdom (9, 32). På grund av inkongruensen uppstår onormala kontaktytor i leden och detta leder till högt tryck på coronoidområdet som då fragmenteras (7). Olsson, som 1983 klassificerade FMCP tillsammans med UAP och OC som olika typer av OC i armbågen (21), ansåg att dessa sjukdomar var olika manifestationer av samma patologiska process i armbågen, dvs en störd endokondral benbildning som leder till förtjockat ledbrosk med efterföljande fragmentering på grund av näringsbrist (21). Danielsson och medarbetare visade dock i en studie att OC inte är en faktor i patogenesen utan att FMCP är en primär subkondral lesion med sekundära broskförändringar (7). Mediala processus coronoideus ossifieras vid 22–24 veckors ålder hos hund. Om ofullständig ossifikation inom den mediala processus coronoideus ses på datortomografi när hunden är äldre än sex månader anses det vara diagnostiskt för FMCP (5).

FMCP är en vanlig orsak till frambenshälta hos mellanstora och stora hundraser och är en allmänt vedertagen orsak till OA i armbågsleden (9, 10, 32). Hos många hundar ses bilateral FMCP (7, 10) och prevalensen av bilateral FMCP varierar mellan 33 procent och 66 procent (7, 10).

FMCP inkluderar även broskerosioner som främst ses på motstående ledyta och brukar kallas ”kissing lesions” (20).

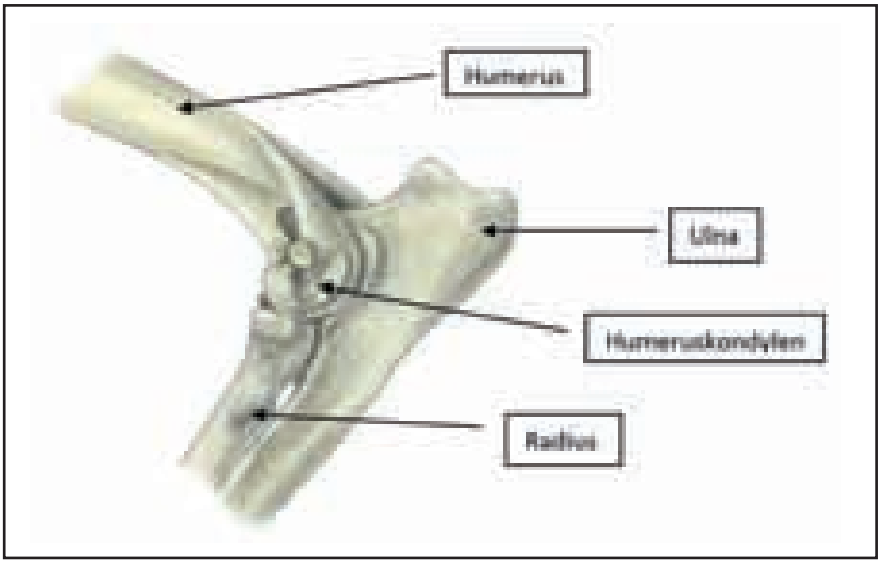

FIGUR 2. *Lateral bild av armbågsleden, publicerad med tillstånd av Wiley-Blackwell.*

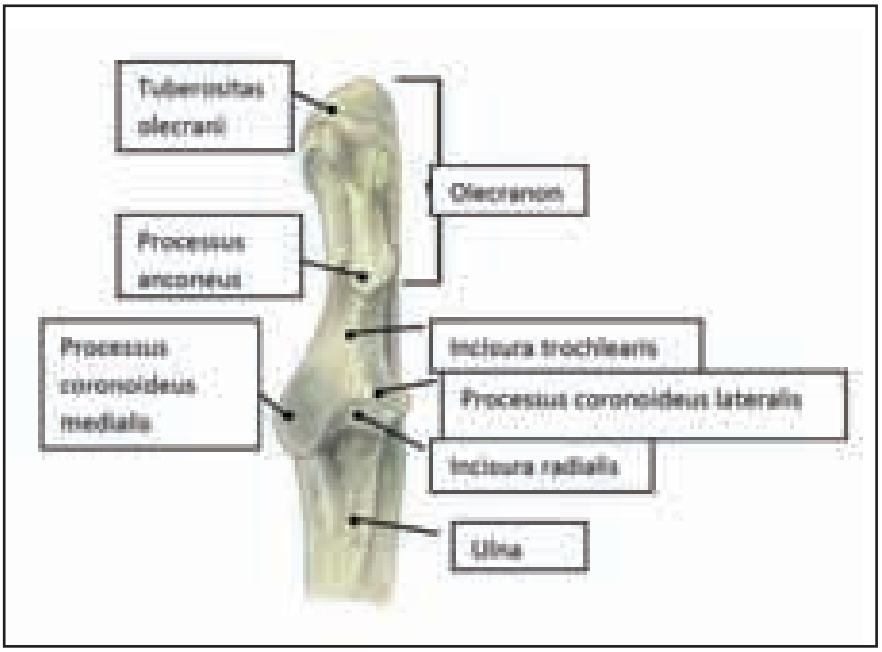

FIGUR 3. *Kraniokaudal bild av proximala ulna, publicerad med tillstånd av Wiley-Blackwell.*

Ununited processus anconeus

Processus anconeus har hos hundar av större raser ett separat ossifikationscenter (28) vilket anses ha betydelse för utvecklingen av ununited processus anconeus (UAP) (19). En teori är att sjukdomen orsakas av ojämn tillväxt av radius och ulna som därmed medför en proximal felplacering av radiushuvudet med stort tryck på processus anconeus som följd (28). Detta leder i sin tur till att tillväxtzonen inte sluts (28). Normalt sluts tillväxtzonen vid processus anconeus vid 16–20 veckors ålder hos hund. Om den fortfarande är radiologiskt synlig efter 20–22 veckors ålder anses UAP föreligga (5, 28).

UAP ses framför allt hos schäfer men förekommer även hos grand danois, leonberger, sankt bernardshund med flera raser (28).

Osteokondros i armbågsleden
Osteokondros (OC) utvecklas på grund av störd endokondral benbildning i tillväxtbrosket (22). Broskcellerna differentieras inte normalt, vilket leder till att omkringliggande extracellulär matrix inte förkalkas och att blodkärl inte kan växa in i brosket (22).

Benbildningen hämmas därmed och brosket kvarstår (22). Predilektionsstället för OC i armbågsleden hos hund är medialt på trochlea humeri (32).

Radio-ulnar inkongruens i armbågsleden
Hunden har en konkav fysiologisk inkongruens i armbågsleden (23). Den fysiologiska inkongruensen gör att leden fungerar bättre under belastning (32). En mild inkongruens utan kliniska tecken på artros bör därför inte automatiskt betecknas som patologisk (32).

Flera författare menar att inkongruens i armbågsleden leder till ett ökat tryck i leden vilket därmed orsakar AD (14, 17, 32). Forskning har visat att det finns en korrelation mellan en för kort ulna (i förhållande till radius) och UAP (28). Om däremot radius i relation till ulna är för kort ökar trycket på den mediala delen av humeruskondylen och den mediala processus coronoideus (14) och det har spekulerats i att det kan vara en del av FMCPs etiologi (9, 32). Om incisura trochlearis är felaktigt utformad och är för liten för att passa ihop med humeruskondylen, ökar trycket på processus anconeus och mediala processus coronoideus. Denna belastning kan resultera i fragmentering av processus coronoideus och processus anconeus och därmed AD (26).

DIAGNOS AV ARMBÅGSLEDSDYSPLASI

Konventionell röntgen
Röntgen är idag att betrakta som standardundersökning för diagnos, gradering och registrering av AD (5). För tillförlitlig och komplett röntgenundersökning av armbågsleden bör undersökning av leden utföras i fyra projektioner: mediolateral, böjd mediolateral, kraniokaudal och kraniolateral-15°-kaudomedial oblique (5). Oftast används en böjd mediolateral och en kraniokaudal projektion (2). Fördelar med konventionell röntgen är att det är lätt tillgängligt till ett relativt lågt pris och kan utföras med patienten lätt sederad (10).

De nordiska länderna (Danmark, Finland, Norge och Sverige) använder konventionell röntgenundersökning för att undersöka utsatta hundraser för AD och resultaten registreras i Sverige hos Svenska kennelklubben (SKK). Denna undersökning utförs med ett 45° böjt ben på en lateral röntgenbild (16). I SKKs protokoll delas AD in i fyra grader där en normal led bedöms som grad 0. Vid grad 1 ses mild OA med osteofytformation som är mindre än 2 mm på dorsala delen av processus anconeus. Vid grad 2 ses antingen 2–5 mm höga osteofyter eller andra degenerativa förändringar i leden, exempelvis OA. Vid grad 3 ses omfattande degenerativa förändringar eller osteofyter på processus anconeus som överstiger 5 mm (16).

Osteofyter dorsalt på processus anconeus är ett av de radiologiska tecken som indikerar att AD föreligger (7, 16). En prospektiv studie av Lappalainen och medarbetare visade en sensitivitet på 40 procent och en specificitet på 29 procent för osteofyter på processus anconeus som tecken på AD (16). Processus anconeus har en asymmetrisk form där den laterala kanten är något högre än den mediala sidan (Figur 3). På röntgenbilder kan detta ge sken av en röntgentäthet dorsalt på processus anconeus som kan misstolkas som OA. Detta fenomen blir mer framträdande om röntgenbilden inte är helt rak (16). Då AD diagnostiseras med hjälp av röntgen studeras även hur skarp kanten på mediala processus coronoideus är samt om subtrochleär skleros är synlig (16). Ett statistiskt signifikant samband både mellan AD och en oskarp kant på mediala processus coronoideus ($P < 0{,}001$) och mellan AD och subtrochleär skleros ($P < 0{,}001$) har noterats (16).

FMCP
Röntgendiagnos av FMCP är en uteslutningsdiagnos som baseras på iakttagelser av ospecifika fynd som tyder på degenerativ ledsjukdom, exempelvis periartikulär osteofytos (2). Detta i kombination med uteslutande av annan primär sjukdomsorsak såsom UAP eller OC ger misstanke om FMCP (2). Det har rapporterats att röntgenförändringar i armbågsleden inte behöver ha någon korrelation till hundens kliniska symtom och histopatologiska förändringar (9). Radiologisk diagnostik av FMCP kan vara svår då det är problematiskt att visualisera kanten på mediala processus coronoideus utan att dubbelexponera andra benstrukturer (5). Det medför svårigheter att upptäcka lösa fragment som vid FMCP (10). Sneda bilder har påståtts öka sensitiviteten för att upptäcka fragmentering av mediala processus coronoideus men ingen röntgenprojektion kan helt friprojicera den mediala kanten av processus coronoideus (20) och FMCP kan förekomma utan att röntgenförändringar ses (24). Enligt Lappalainen och medarbetare är en oskarp kant på mediala processus coronoideus vid röntgenundersökning tillräcklig för att ställa diagnosen FMCP (16).

Kissing lesions
Kissing lesions associerade med FMCP uppstår på den mediala delen av humeruskondylen. Dessa förändringar ses radiologiskt som subkondral skleros, med eller utan områden av minskad röntgentäthet, och kan vara svåra att skilja från OC-lesioner (5).

UAP
UAP ses bäst på böjd mediolateral projektion (Figur 4). Dock bör röntgenundersökningar med alla fyra projektionerna utföras då hela armbågen alltid bör utvärderas för att utesluta annan samtidig sjukdom i armbågsleden (19).

Osteokondros
OC-lesioner observeras som ett område av minskad röntgentäthet, en oregelbundenhet eller defekt i det subkondrala benet på humeruskondylens ledyta. Oftast finns även skleros i det subkondrala benet. Dessa lesioner kan ses på laterala och kraniokaudala projektioner men ses bäst på sneda projektioner. (5).

Radio-ulnar inkongruens
Radio-ulnar inkongruens är mycket svårt att fastställa med hjälp av röntgenundersökning på grund av den kom- ➤

FIGUR 4. *Ununited processus anconeus (UAP) ses som ett mindre röntgentätt streck (L) mellan processus anconeus och proximala delen av ulna.*

plexa anatomin i armbågsleden och på grund av svårigheten att visualisera en tredimensionell struktur på en tvådimensionell bild (18). Varierande sensitivitet har visats för röntgen som diagnostisk metod för radio-ulnar kongruens (18, 29).

Det har visat sig att en röntgenundersökning utan patologiska fynd i armbågsleden inte utesluter AD, och att det därmed är viktigt att genomföra ytterligare diagnostik om smärta kan lokaliseras till armbågsleden (24). Punke och medarbetare utförde artroskopisk undersökning på 16 hundar med klinisk smärta från armbågsleden i frånvaro av radiologiska förändringar, och fann medial koronoid patologi hos samtliga hundar och OC hos två av hundarna (24).

Artroskopi

Artroskopi utfördes på hund första gången 1976 (27) och är nu rådande standardundersökning för utvärdering av brosklesioner (20). Det ger en direkt överblick över armbågsleden och de primära lesionerna och är den enda tillförlitliga metoden för utvärdering av brosklesioner (20). Artroskopi anses vara säkert, tillförlitligt och ger med minimalt invasiv intraartikulär kirurgi (9) en god överblick av armbågsleden (Figur 5). Metoden kräver dock generell anestesi (10).

Innan artroskopi utförs bör veterinären genom anamnes, ortopedisk undersökning, ledspecifik palpation och rutinröntgenundersökning fastställa att smärtan är lokaliserad till armbågsleden (6).

I en studie utförd under 2009 jämfördes röntgenfynd, kliniska fynd och artroskopiska fynd hos 263 hundar med FMCP (10). Författarna visade att det förelåg stor variation mellan kliniska, artroskopiska och röntgenologiska fynd och att fynd av osteofyter i armbågsleden vid röntgenundersökning var en dålig indikation på FMCP (10).

I vissa fall diagnostiseras FMCP vid artroskopi trots att lesionen inte varit synlig med datortomografi (DT). I andra fall upptäcks FMCP med hjälp av DT men inte vid artroskopi på grund av att ledbrosket är intakt trots underliggande skada. Ur detta perspektiv kan DT och artroskopi anses vara komplementära metoder (20).

En nyligen publicerad studie undersökte hundar med FMCP med konventionell röntgen, DT och artroskopi samt jämförde hundarna med avseende på ålder, yngre än 1,5 år respektive äldre än sex år. Man fann att röntgenundersökning av hundarna visade samma grad av AD mellan de äldre och yngre hundarna, medan artroskopi och DT visade att de

FIGUR 5. *Artroskopisk bild av radiushuvudet (pil) och mediala processus coronoideus (*).*

äldre hundarna hade betydligt större förändringar i leden än de yngre (29).

Fitzpatrick och medarbetare har visat att 49 procent av hundarna med FMCP har ”kissing lesions” dvs broskerosioner som endast kan upptäckas vid artroskopi (10).

UAP kan diagnostiseras med hjälp av artroskopi men ses vanligen redan vid konventionell röntgenundersökning (5). Det rekommenderas dock att även undersöka armbågsleden artroskopiskt då flera hundar har en samtidig FMCP (19). En studie av 137 hundar med UAP visade att 16 procent hade en samtidig FMCP (19). Dock var 72 procent av hundarna i studien schäfrar, vilka anses vara överrepresenterade gällande UAP (19).

OC-lesioner ses väl med hjälp av artroskopisk undersökning (20), och kan lätt differentieras från FMCP-lesioner (20).

Radio-ulnar inkongruens kan ses med hjälp av artroskopi (20). Ledens position vid artroskoperingen tycks inte vara lika viktig för diagnosen som den är vid en DT-undersökning. Artroskopets position inuti leden kan ge upphov till en falskt positiv diagnos för inkongruens (20). Werner och medarbetare visade i en in vitro-studie att sensitiviteten var 98 procent och specificiteten 89 procent för identifikation av en kongruent led med hjälp av artroskopi (31). Då inkongruenta och kongruenta leder jämfördes, resulterade det i en sensitivitet på 96 procent och en specificitet på 100 procent för identifikation av inkongruens i armbågsleden (31). Wagner och medarbetare visade i en in vitro-studie där jämförelse mellan konventionell röntgen, DT och artroskopi gjordes på nio hundar med experimentellt framställd inkongruens, att artroskopisk undersökning hade en sensitivitet på 94 procent och specificitet på 82 procent (29). Sensitiviteten och specificiteten för konventionell röntgen var 99 procent och 42 procent, och för DT 85 procent respektive 46 procent (29).

Datortomografi

Datortomografi ger detaljerade tvärsnittsbilder av benvävnad (20) men kan inte särskilja brosk från annan mjukdelsvävnad (15). Genom datorbearbetning av bilderna uppnås bra bildkvalitet på både mjukdelar och benstrukturer simultant och möjlighet ges att bedöma leden tredimensionellt (5). På så sätt erhålls mer information angående ledens anatomi och lokalisering av lesioner underlättas (5). DT ger även en utmärkt bild av mediala och laterala processus coronoideus, mediala och laterala aspekten av humeruskondylen, incisura radialis och caput radiale (5) (Figur 6).

Reichle och medarbetare visade i en studie att DT är en bra metod för att identifiera många olika lesioner i armbågsleden såsom FMCP, fissurer i fragment av mediala processus coronoideus och varierande bentäthet i incisura trochlearis (25).

En retrospektiv studie av 101 armbågsleder undersökta med DT och artroskopi visade att vissa DT-fynd var signifikant associerade med artroskopiska fynd, exempelvis synliga FMCP-fragment och osteofyter. Studien visade dock att i flera fall gav DT och artroskopisk undersökning motsägelsefull information (20).

UAP kan identifieras med DT och ses bäst i sagittalplan mellan processus anconeus och proximala delen av ulna (25).

DT är en säker metod för att diagnostisera radio-ulnar inkongruens och anses vara rådande standardundersökning för denna sjukdom (29) och Wagner och medarbetare rapporterar en sensitivitet på 85 procent och specificitet på 46 procent (29). Främsta anledningen till att specificiteten är så låg anser författarna vara den kvalitativa variationen mellan radiologerna som tolkar bilderna (29). Benets positionering, framför allt med avseende på maximal pronation eller supination av armbågsleden vid undersökningen, är ytterst betydelsefull för tolkningen (13). En svaghet hos DT avseende diagnostik av radio-ulnar inkongruens är att själva ledbrosket inte kan utvärderas (12). Det subkondrala benet utvärderas istället för de faktiska ledytornas förhållande till varandra (12).

OC-lesioner ses bäst i sagittalplan eller dorsalplan som en uppklarning av den mediala delen av humeruskondylen med omkringliggande benskleros (25).

DISKUSSION

Evidensbaserad medicin innebär systematisk utvärdering av vetenskapliga bevis, klinisk expertis och värde för patienten för att förbättra medicinska och kirurgiska tekniker (1). I denna litteraturstudie ingår studier som berör konventionell röntgen, datortomografi och artroskopi som diagnostik för AD. De flesta av dessa studier är inte randomiserade fallstudier, många är retrospektiva och flera av studierna är in vitro-studier. De flesta av studierna byggs på subjektiva bedömningar och saknar kontrollgrupper. ➤

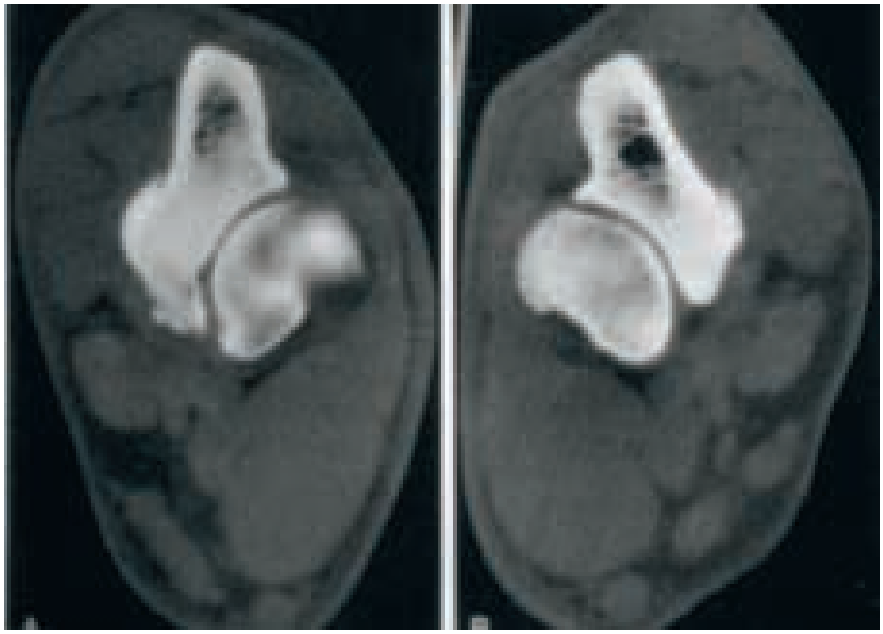

FIGUR 6. *Datortomografisk bild av armbågsled hos hund.*

➤ Bedömningarna är gjorda av få personer vilket gör att risken för partisk och felaktig värdering är stor. De flesta studier baseras på ett litet antal hundar (6–38) och det saknas även uppföljande studier av hundarna.

Konventionell röntgenundersökning har länge varit rådande standard för diagnostisering av AD hos hund (5). Diagnosen AD grundar sig på utvärdering av sekundära förändringar som osteofyter och ulnar skleros istället för att detektera den primära lesionen (20). Detta innebär ofta en försenad diagnos där de sekundära förändringarna redan uppstått (21) (Figur 7). Det finns även en risk att hunden redan använts till avel och eventuellt fört sjukdomen vidare.

Att vid röntgenundersökning för SKK för AD endast använda en lateral projektion av böjd armbågsled är en kompromiss mellan diagnostisk säkerhet och undersökningens kostnad. Armbågsledsundersökningar för registrering av AD hos rasklubbar i nordiska länder bygger framför allt på observation av sekundära lesioner och är därför mindre lämpad att upptäcka AD (16).

Vid vissa sjukdomstillstånd i armbågen såsom UAP är röntgen ett utmärkt val för diagnostik (5). Svårigheter uppstår när armbågen ska utvärderas avseende andra sjukdomar såsom FMCP och radio-ulnar inkongruens (10, 11, 15 30). Vid dessa sjukdomar är röntgenundersökningen inte tillräcklig för att fastställa diagnosen, då armbågens anatomi förhindrar visualisering av de aktuella strukturerna (5).

Lappalainens studie (16) som rapporterade att röntgenfynd av oskarp kant på mediala processus coronoideus var en så stark indikation på FMCP att diagnosen ansågs fastställd innehöll endast 19 hundar, samtliga av rasen belgisk vallhund. Inga av hundarna artroskoperades för att verifiera fynden som gjordes på röntgen och DT. I studien verifierades FMCP-diagnosen med DT-undersökning (16). Fragment av mediala processus coronoideus kan dock finnas utan att vara dislokerade och kan då inte ses på vare sig konventionell röntgenundersökning eller DT utan endast vid artroskopi. Därmed kan inte nämnda studies resultat anses tillförlitligt. Carpenter och medarbetare jämförde DT med röntgenundersökning i en studie i syfte att hitta FMCP, och fann att sensitiviteten för DT var 88 procent medan sensitiviteten för röntgenundersökning endast var 24 procent (3). Denna studie utgjordes av 16 hundar där FMCP diagnostiserats med artroskopi (3).

Artroskopi är ett utmärkt alternativ för att diagnostisera AD hos hund (24). Undersökningen kräver generell anestesi och bör inte utföras utan specifik klinisk frågeställning (10). Artroskopi är även mer kostsamt än röntgenundersökning och DT men ger en direkt överblick av sjukdomslesionerna (20). Det diagnostiska värdet av artroskopi är dock starkt beroende av utövarens kunskaper och skicklighet. Tidigare nämnd studie utförd av Fitzpatrick (10) där jämförelse gjordes mellan artroskopiska fynd och konventionell röntgenundersökning med avseende på sjukdom i mediala processus coronoideus hos 263 hundar, visade att radiologiska tecken på osteofyter är en jämförelsevis dålig indikator för sjukdom i mediala processus coronoideus. Artroskopiskt klassificerades 93 procent av de undersökta armbågarna som dysplastiska medan vid röntgenundersökningen 76 procent av armbågarna bedömdes vara onormala (10). Kissing lesions var synliga hos 49 procent av armbågarna i studien. Denna undersökning visar på en risk för underdiagnostisering av AD om endast konventionell röntgenundersökning utförs. Studien har dock vissa svagheter som att samtliga röntgenbilder samt artroskopier bedömdes och utfördes av en och samma person. Bedömningen av förändringar vid röntgenundersökning och artroskopi är subjektiv vilket medför risk för felbedömningar då endast en person har bedömt hela materialet. Dessutom fanns ingen kontrollgrupp och hundarna artroskoperades bara en gång. Det gör att resultatet kan ifrågasättas.

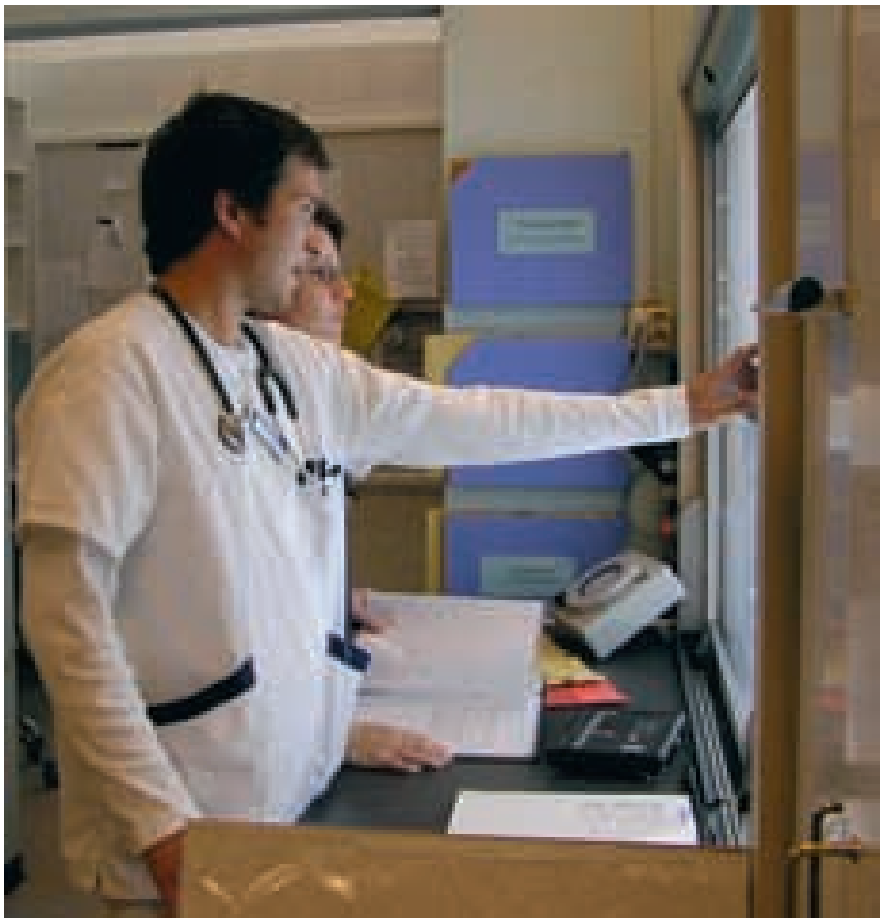

Foto: Suzanne Fredriksson

Figur 7. *Konventionell röntgenundersökning för diagnostisering av AD hos hund innebär ofta en försenad diagnos där sekundära förändringar redan uppstått.*

Artroskopi visade sig vara överlägsen röntgen och DT för diagnostisering av radio-ulnar inkongruens, även om diagnosen oftast ställs med hjälp av konventionell röntgenunderökning (30). De studier som hittills har utförts för att värdera artroskopins användbarhet för att ställa diagnosen radio-ulnar inkongruens är in vitro-studier och utförda med ett mycket litet antal hundar, 9, 10 respektive 11 stycken (13, 29, 31). Dessutom var inkongruensen experimentellt framställd och eftersom studierna utfördes in vitro (död vävnad) saknades de mjukdelar som normalt inverkar på skelettet.

Datortomografi jämfördes med konventionell röntgen beträffande hundar med AD grad 0/1 enligt SKK, och man fann att 63 procent av armbågarna som enligt röntgenundersökning var lindrigt dysplastiska var utan anmärkning på DT-undersökning (16). Både sensitivitet och specificitet var låga gällande osteofyter dorsalt på processus anconeus som indikation på AD vid konventionell röntgenundersökning (16). Då konventionell röntgen är den diagnostik som används vid rutinmässig AD-undersökning för registrering hos SKK finns det en risk att falskt positiva resultat på AD registreras. Denna studie utfördes dock på ett litet antal hundar och endast på belgisk vallhund. Endast hundar med gradering av 0–1 undersöktes och DT-fynden verifierades inte med artroskopi eller patohistologi, vilket medför att resultatet kan ifrågasättas.

Nackdelarna med DT i jämförelse med konventionell röntgen innefattar att det krävs sedering eller generell anestesi för att utföra undersökningen och att tekniken är mindre tillgänglig och dessutom dyrare. Vid jämförelse med artroskopi är nackdelen att det inte är möjligt att visualisera brosklesioner (20).

Att ställa diagnosen AD är svårt och kräver att veterinären är medveten om att flera undersökningsmetoder oftast behövs för korrekt och tidig diagnos. Svårigheten med diagnostiken ligger i att fastställa grundorsaken till dysplasin. Fler studier behövs där man jämför olika diagnostiska metoder med avseende på att ställa diagnosen AD, identifiera grundsjukdomen samt följa upp patienterna för att fastställa hur AD och sjukdomarna som ingår i komplexet bäst ska diagnostiseras i framtiden.

SUMMARY

Diagnostic methods for canine elbow dysplasia

Canine elbow dysplasia (CED) is a common developmental disorder of the cubital joint in dogs (24). The International Elbow Working Group currently defines CED as all conditions resulting in arthrosis of the elbow joint regardless of the underlying cause (24). CED includes fragmented medial coronoid process (FMCP), ununited anconeal process (UAP), osteochondrosis (OC), and elbow incongruity (5, 10, 14). Multiple imaging modalities have been used to assess the severity of these disorders (5). Although all aspects of CED have been extensively investigated, the ideal diagnostic approach has not yet been established (5). Radiography has been the "standard of care" imaging modality for CED for many years (5). Whereas UAP and OC are typically diagnosed by comprehensive radiographic assessment, the presence and severity of FMCP and elbow incongruity can be difficult to diagnose using conventional radiography (12, 18, 25, 29). During the last decade the use of new imaging techniques such as computed tomography and arthroscopy has increased, allowing visualization of the elbow in multiple planes (8, 25). The objective of this article is to review the literature regarding radiography, arthroscopy and computed tomography as diagnostic means for CED.

Referenser

1 Aragon CL & Budsberg SC. Applications of evidence-based medicine: Cranial cruciate ligament injury repair in the dog. Vet Surg, 2005, 34, 93–98.

2. Berry CR. Evaluation of the canine elbow for fragmented medial coronoid process. Vet Radiol Ultrasound, 1992, 33, 273–276.

3. Carpenter LG, Schwarz PD, Lowry JE, Park RD & Steyn PF. Comparison of radiologic imaging techniques for diagnosis of fragmented medial coronoid process of the cubital joint in dogs. J Am Vet Med Assoc, 1993, 1, 78–83.

5. Cook CR & Cook JL. Diagnostic imaging of canine elbow dysplasia: a review. Vet Surg, 2009, 38, 144–154.

6. Cook JL & Cook CR. Bilateral shoulder and elbow arthroscopy in dogs with forelimb lameness: diagnostic findings and treatment outcomes. Vet Surg, 2009, 38, 224–232.

8. De Rycke LM, Gielen IM, van Bree H & Simoens PJ. Computed tomography of the elbow joint in clinically normal dogs. Am J Vet Res, 2002, 63, 1400–1407.

9. Fitzpatrick N, Smith TJ, Evans RB, O'Riordan J & Yeadon R. Subtotal coronoid ostectomy for treatment of medial coronoid disease in 263 dogs. Vet Surg, 2009, 38, 233–245.

10. Fitzpatrick N, Smith TJ, Evans RB & Yeadon R. Radiographic and arthroscopic findings in the elbow joints of 263 dogs with medial coronoid disease. Vet Surg, 2009, 38, 213–223.

11. Gemmill TJ, Hammond G, Mellor D, Sullivan M, Bennett D & Carmichael S. Use of reconstructed computed tomography for the assessment of joint spaces in the canine elbow. J Small Anim Pract, 2006, 4, 66–74.

12. Holsworth IG, Wisner ER, Scherrer WE, Filipowitz D, Kass PH, Pooya H, Larson RF & Schulz KS. Accuracy of computerized tomographic evaluation of canine radio-ulnar incongruence in Vitro. Vet Surg, 2005, 34, 108–113.

14. Kirberger RM & Fourie SL. Elbow dysplasia in the dog: pathophysiology, diagnosis and control. Journal of South African Veterinary Association, 1998, 69, 43–54.

15 Kramer A, Holsworth IG, Wisner ER, Kass PH & Schulz KS. Computed tomographic evaluation of canine radio-ulnar incongruence in vivo. Vet Surg, 2006, 29, 24–29.

16. Lappalainen, AK, Mölsä S, Liman A, Laitinen-Vapaavouri O & Snellman M. Radiographic and computed tomography findings in Belgian shepherd dogs with mild elbow dysplasia. Vet Radiol Ultrasound, 2009, 50, 364–369.

18. Mason DR, Schultz KS, Samii VF, Fujita Y, Hornof WJ, Herrgesell EJ, Long CD, Morgan JP & Kass PH. Sensitivity of radiographic evaluation of radio-ulnar incongruence in the dog in vitro. Vet Surg, 2002, 31, 125–132.

19. Meyer-Lindenberg A, Fehr M & Nolte I. Co-existence of ununited anconeal process and fragmented medial coronoid process of the ulna in the dog. J Small Anim Pract, 2006, 47, 61–65.

20. Moores AP, Benigni L & Lamb CR. Computed tomography versus arthroscopy for detection of canine elbow dysplasia lesions. Vet Surg, 2008, 37, 390–398.

21. Olsson SE. The early diagnosis of fragmented coronoid process and osteochondritis dissecans of the canine elbow ➤

joint. J Am Anim Hosp Assoc, 1983, 19, 616–626.
24. Punke JP, Hulse DA, Kerwin SC, Peycke LE & Budsberg SC. Arthroscopic documentation of elbow cartilage pathology in dogs with clinical lameness without changes on standard radiographic projections. Vet Surg, 2009, 38, 209–212.
25. Reichle JK, Park RD & Bahr AM. Computed tomographic findings of dogs with cubital joint lameness. Vet Radiol Ultrasound, 2000, 41, 125–130.
26. Samoy Y, Van Ryssen B, Gielen I, Walschot N & van Bree H. Review of the literature: Elbow incongruity in the dog. Veterinary and Comparative Orthopaedics and Traumatology, 2006, 19, 1–8.
28. Sjöström L, Kasström H & Källberg M. Ununited anconeal process in the dog. Pathogenesis and treatment by osteotomy of the ulna. Veterinary and Comparative Orthopaedics and Traumatology, 1995, 8, 170–176.
29. Wagner K, Griffon DJ, Thomas MW, Schaeffer DJ, Schulz K, Samii VF & Necas A. Radiographic, computed tomographic and arthroscopic evaluation of experimental radio-ulnar incongruence in the dog. Vet Surg, 2007, 36, 691–698.
30. Vermote KAG, Bergenhuyzen ALR, Gielen I, van Bree H, Duchateau L & Van Ryssen B. Elbow lameness in dogs of six years and older: arthroscopic and imaging findings of medial coronoid disease in 51 dogs. Veterinary and Comparative Orthopaedics and Traumatology, 2010, 23, 43–50.
31. Werner H, Winkels P, Grevel V, Oechtering G & Böttcher P. Sensitivity and specificity of arthroscopic estimation of positive and negative radio-ulnar incongruence in dogs. Veterinary and Comparative Orthopaedics and Traumatology, 2009, 22, 437–441.
32. Wind AP & Packard ME. Elbow incongruity and developmental elbow diseases in the dog: Part II. J Am Anim Hosp Assoc, 1986, 22, 725–730.

En fullständig referenslista (32 referenser) kan fås från författaren.

***SOFIA ÖSTBERG,** leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, Bagarmossens djursjukhus, Ljusnevägen 17, 128 48 Bagarmossen.

Nominera kandidater

till förtroendeposter senast 1 juli

Veterinärförbundets medlemmar direktväljer ledamöter till förbundsstyrelse och fullmäktige samt ordförande och vice ordförande i SVS. Valet sker under hösten men kandidater till posterna ska nomineras senast den 1 juli.

Nominering – hur gör man?

- Valet 2011 avser:
  - Ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  - Ordförande i SVS
  - Ledamöter samt ersättare i fullmäktige

- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioden för samtliga poster är två år med tillträde den 1 januari 2012.

- Nominering ska vara skriftlig (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

Det finns en särskild nomineringsblankett på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, Förbundet/ Blanketter/ Övriga blanketter. Den går även att beställa via e-post, office@svf.se, alt. ring kansliet, 08-545 558 20.

- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan nomineras för omval om de accepterar det.

- Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT.

- Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli 2011.

JOHAN HÖGLUND, professor, BVF,
BITTE LJUNGSTRÖM, biomedicinsk analytiker, laboratoriechef och
KATARINA GUSTAFSSON, leg veterinär, VMD*

Sviktande avmaskningseffekt av pyrantelpamoat hos häst

Artikeln presenterar resultat från en studie utförd i två svenska hästbesättningar under hösten 2010, som visar tecken på sviktande effekt av avmaskning med pyrantelpamoat. Hur utbrett problemet är i den svenska hästpopulationen och vad som är den underliggande orsaken bör undersökas vidare.

från fältet

INLEDNING

Hästar är värddjur för ett stort antal parasiter varav rundmaskar (nematoder) inom den artrika gruppen *Cyathostominae* är de som är vanligast förekommande under svenska förhållanden (5) (Figur 1). Det är också mot dessa parasiter som förebyggande avmaskningsprogram för hästar i huvudsak är utformade. Under senare år har man alltmer övergått till att behovspröva avmaskningarna genom träckprovsanalyser.

Eftersom vi alltsedan slutet av 1980-talet sett en ökande förekomst av läkemedelsresistens mot preparat inom gruppen benzimidazoler (4, 6), har man under senare decennier alltmer gått över till att avmaska svenska hästar antingen med preparat ur gruppen makrocykliska laktoner (ivermektin och moxidektin), eller ur gruppen tetrahydropyrimider (pyrantelpamoat). För att undvika ökad selektion av resistenta parasiter rekommenderas att avmaskningsmedel ur dessa båda substansgrupper används växelvis. Detta förutsätter att preparat ur båda grupperna är lika effektiva.

FOTO: HELENA ÅBERG

FIGUR 1. *Hästar är värddjur för ett stort antal parasiter varav rundmaskar (nematoder) är de som är vanligast förekommande under svenska förhållanden.*

Syftet med föreliggande studie var att undersöka effekten på utskiljningen av blodmaskägg efter behandling med pyrantelpamoat (Banminth® vet eller ➤

➤ Fyrantel® vet) i två hästbesättningar. Orsaken var att det uppmärksammats att äggutskiljningen hos två hästar i den ena och en i den andra av dessa besättningar i stort sett var oförändrad kort tid efter att de hade avmaskats med pyrantelpamoat.

METOD

Studien genomfördes mellan september och december 2010. Hästar från två geografiskt åtskilda besättningar ingick i försöket. Enligt ett ”faecal egg count reduction test” (FECRT) föreligger läkemedelsresistens hos hästens parasiter då reduktionen i äggutskiljning en till två veckor efter korrekt utförd avmaskning är lägre än 90 procent (95 % hos andra djurslag) samtidigt som det nedre konfidensintervallet är lägre än 90 procent. Om endast ett av dessa kriterier uppfylls bör resistens misstänkas men anses ännu inte bekräftad (2).

Maskmedlets effekt hos naturligt infekterade hästar mäts följaktligen genom att jämföra antalet parasitägg som utskiljs före och efter behandling (Figur 2). Här har vi valt att uttrycka reduktionen på två sätt. Dels genom att beräkna medelvärdet för reduktionen hos varje enskild häst, dels enligt en metod beskriven av Waller (9) som bygger på gruppmedelvärdena i äggutskiljning före och efter avmaskning. Den senare metoden ger även ett konfidensintervall, vilket är nödvändigt för att kunna tolka resultaten.

Träckprover togs dels i samband med avmaskning, dels tio till elva dagar efter utförd avmaskning av hästarna i de två besättningarna. Proverna undersöktes därefter av Vidilab med en modifierad McMaster-metod avsedd för undersökning av hästträck och med en minsta detektionsnivå på 30 parasitägg per gram träck (EPG). Hästarna i besättning 1 avmaskades av veterinär som beräknade dosen utifrån hästarnas vikt plus 50 kg efter att vikterna uppskattats med måttband (metod 2, ref 3). I besättning 2 uppskattades vikten på samma sätt och avmaskningarna utfördes av personal från Vidilab enligt den rekommenderade dosen 19 mg pyrantelpamoat per kg kroppsvikt.

RESULTAT

Besättning 1

I denna skånska besättning fanns sju hästar som samtliga var äggpositiva när de provtogs den 15 oktober 2010. Den genomsnittliga äggutskiljningen var vid detta tillfälle 355 EPG och varierade mellan 150–600 EPG. I det uppföljande provet som togs elva dagar efter avmaskning (den 26 oktober 2010) med pyrantelpamoat (Fyrantel® vet), var fortfarande fem av sju hästar äggpositiva. Trots att äggutskiljningen vid detta tillfälle var lägre (30–60 EPG) än i det första provet, låg den genomsnittliga äggreduktionen på 88 procent vilket tolkas som att resistens föreligger. När reduktionen beräknades enligt Waller (9), var reduktionen 92 procent och med konfidensintervallet 80–96 procent, vilket endast ger misstanke om resistens enligt kriterierna för FECRT.

Besättning 2

I denna besättning från Vikbolandet fanns 21 islandshästar vid den första provtagningen den 6 september 2010. Sammanlagt elva av dessa var äggpositiva med ett medeltal på 360 EPG och äggutskiljningen varierade mellan 60 och 1 200 EPG. Hästarna avmaskades med pyrantelpamoat (5 med Banminth® vet och 6 med Fyrantel® vet).

I det uppföljande provet som undersöktes tio dagar senare (den 16 september 2010) var fem av de elva avmaskade hästarna fortfarande äggpositiva. Den genomsnittliga reduktionen i äggutskiljning var 83 procent när den kalkylerades på individbasis. När beräkningen utfördes enligt Waller (9) var den endast 67 procent och med ett konfidensintervall som varierade mellan 30 och 92 procent, vilket ska tolkas som resistens. Antalet påvisade maskägg i träcken var då i medeltal 119 EPG och varierade mellan 30 och 700 EPG.

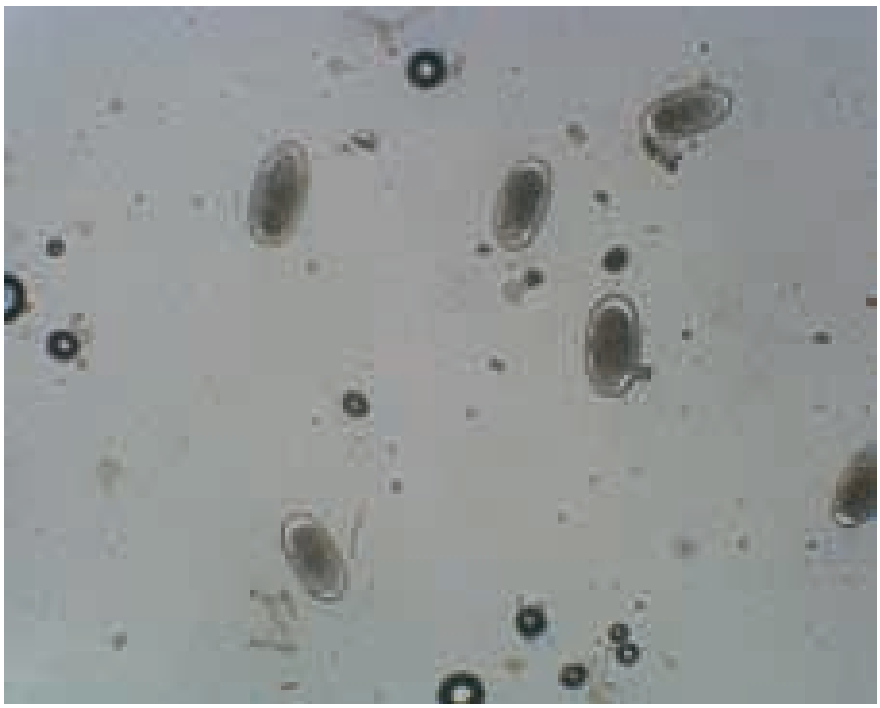

Foto: Vidilab

Figur 2. *Maskmedlets effekt hos naturligt infekterade hästar mäts genom att jämföra antalet parasitägg som utskiljs före och efter behandling. Ägg från stora och/eller små blodmaskar.*

DISKUSSION

I föreliggande studie presenteras resultat från en FECRT-studie som visar att behandlingseffekten var endast 67 procent respektive 92 procent hos två grupper av naturligt parasitinfekterade hästar, drygt en vecka efter att de hade blivit avmaskade med pyrantelpamoat i den rekommenderade dosen 19 mg per kg kroppsvikt. Enligt kriterierna för FECRT ska detta tolkas som att det föreligger resistens i den ena besättningen och

misstanke om resistens i den andra (Figur 3).

Resultaten är i överensstämmelse med en liknande europeisk studie där man undersökte behandlingseffekten av pyrantelpamoat i ca 100 hästbesättningar i Tyskland, Italien och England. Studien visade att 25 procent av de undersökta besättningarna uppvisade pyrantelresistens utan signifikanta skillnader mellan länder (8). Liknande resultat har även inkommit under senare tid från studier i USA (1).

Den uteblivna behandlingseffekten kan vara frågan om förvärvad genetisk resistens men kan även ha andra orsaker. Det saknas idag tillförlitliga alternativa metoder till FECRT när det gäller att avgöra om läkemedelsresistens föreligger eller inte mot pyrantelpamoat. Det är dock känt från en tidigare svensk avmaskningsstudie att pyrantelpamoat hämmade äggutskiljningen hos hästar upp till fem veckor efter avmaskning (7). Detta ger stöd för att det i besättning 2 inte var frågan om reaktivering av parasitlarver som kan vara okänsliga för avmaskningsmedel när de ligger nedbäddade i hästarnas tarmslemhinna.

Sammanfattningsvis har vi sett tecken på att avmaskning av hästar med olika preparat innehållande pyrantelpamoat inte alltid är så effektiv som förväntat. Vad som är orsaken till den bristande effekten samt hur vanligt och utbrett detta är i svenska hästbesättningar bör undersökas vidare. Som en första åtgärd uppmanas hästägare därför att om möjligt ta uppföljande prover i de fall man avmaskat med pyrantelpamoat. Provtagningen ska då ske 7–14 dagar efter utförd avmaskning.

Studien utfördes med stöd av CEVA, ORION Pharma Animal Health och Vidilab.

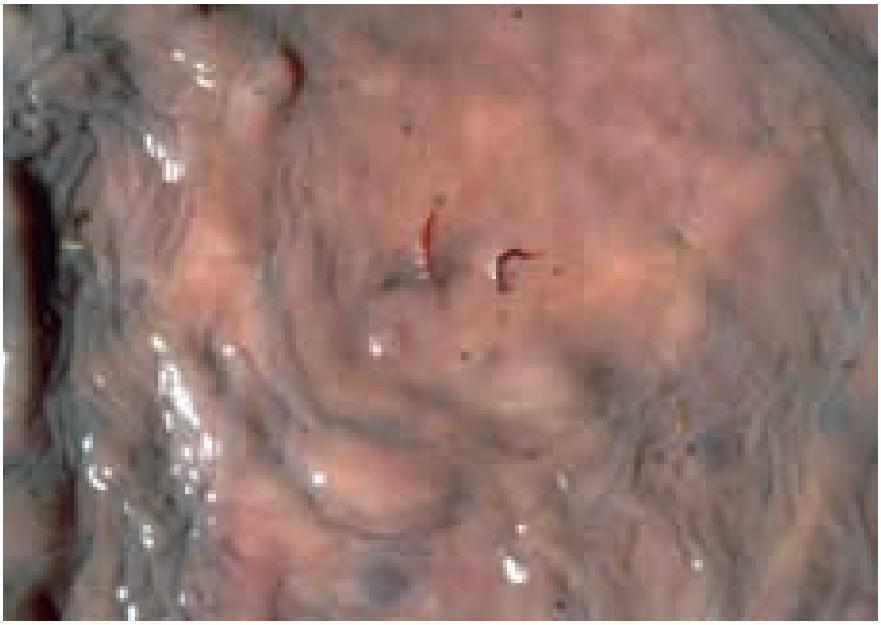

FOTO: JOHAN HÖGLUND, SLU.

FIGUR 3. *Små blodmaskar i tarmslemhinnan. Studien visade att det förelåg resistens mot pyrantelpamoat i den ena besättningen och misstanke om resistens i den andra.*

SUMMARY

Lack of deworming efficacy of pyrantelpamoate in the horse

The purpose of this study was to investigate the effect of pyrantelpamoate (Banminth® or Fyrantel®) on the expulsion of strongylid eggs in two horse herds, where a lack of efficacy had been noticed previously in three horses. According to the present faecal egg count reduction test (FECRT), the efficacy was only 67 % and 92 % in the two groups of naturally parasite infected horses ten days after they had been dewormed with pyrantelpamoate at the recommended dose of 19 mg per kg body weight. Under the criteria for FECRT, this should be interpreted as the occurrence of anthelmintic resistance (AR) in one herd and suspicion of AR in the second. Accordingly, there were signs that the deworming of horses with compounds containing pyrantelpamoate is not always as effective as expected. The reason behind this and how common and widespread it is in Swedish horse herds need to be examined further.

Referenser

1. Brazik EL, Luquire JT & Little D. Pyrantel pamoate resistance in horses receiving daily administration of pyrantel tartrate. J Am Vet Med Ass, 2006, 1, 228, 1, 101–103.
2. Coles GC, Jackson F, Pomroy WE, Prichard RK, von Samson-Himmelstjerna G, Silvestre A, Taylor MA & Vercruysse J. The detection of anthelmintic resistance in nematodes of veterinary importance. Vet Parasitol, 2006, 136, 167–185.
3. Haglund A. Dosera rätt – väg eller mät hästen. Equilibris, 2008, 1, 15.
4. Nilsson O, Lindholm A & Christensson D. A field evaluation of anthelmintics in horses in Sweden. Vet Parasitol, 1989, 32, 163–171.
5. Osterman Lind E, Eysker M, Nilsson O, Uggla A & Höglund J. Expulsion of small strongyle nematodes (cyathostomin spp) following deworming of horses on a stud farm in Sweden. Vet Parasitol, 2003, 115, 289–299.
6. Osterman Lind E, Uggla A, Waller P & Höglund J. Larval development assay for detection of anthelmintic resistance in cyathostomins of Swedish horses. Vet Parasitol, 2005, 128, 261–269.
7. Osterman E, Nilsson O, Höglund J & Uggla A. Avmaskningsintervall för ivermektin och pyrantel. Svensk VetTidn, 1996, 48, 281–284.
8. Traversa D et al. Anthelmintic resistance in cyathostomin populations from horse yards in Italy, United Kingdom and Germany. Parasites & Vectors, 2009, 2, Suppl 2, S2.
9. Waller PJ. Anthelmintic resistance. SCA, Technical Report Series, Canberra Report of the Working Party for the Animal Health Committee of the Standing Committee on Agriculture, 1989.

***JOHAN HÖGLUND,** professor, BVF, Sektionen för parasitologi, SLU, Box 7028, 750 07 Uppsala.
BITTE LJUNGSTRÖM, biomedicinsk analytiker, laboratoriechef, Vidilab, Box 33, 745 21 Enköping.
KATARINA GUSTAFSSON, leg veterinär, VMD, Svenska Djurhälsovården, Box 5007, 514 05 Länghem.

månadens epiztel

Bland detta nummers smittorapporter märks att ytterligare en räv smittad med rävens dvärgbandmask har hittats och att flera misstankar om smittsamma sjukdomar kunnat avskrivas. Epizteln är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

DVÄRGBANDMASK

Ytterligare en räv smittad med rävens dvärgbandmask påvisades i slutet av mars. Även denna räv kommer ifrån Lane Ryr i Bohuslän. Rekommendationerna för hund- och kattägare i Uddevalla, Munkedal, Färgelanda och Vänersborgs kommuner som utfärdades av myndigheterna efter det första fyndet gäller fortsatt. Hundar som vistats lösa i det aktuella området bör avmaskas regelbundet.

SVA och Jordbruksverket fortsätter att kartlägga hur utbredd rävens dvärgbandmask är i Sverige. Drygt 1 300 av planerade 3 000 rävar som Sveriges jägarkår har hjälpt till att samla in har analyserats vid SVA. Drygt hundra träckprover av planerade 140 från hundar som inte avmaskats har analyserats, utan att man hittat smitta. I mars inleddes även en insamling av sorkar i Bohuslän för undersökning.

När utbredningsområdet är kartlagt kan myndigheterna bedöma smittläget och utifrån den värderingen ge rekommendationer om smittrisk. Mer information finns på www.sva.se och www.jordbruksverket.se

TUBERKULOSMISSTANKE HOS ALPACKA

En sjuårig alpacka med en knöl i anslutning till underkäken sedan inköp två år tidigare, avlivades på grund av symtom på aspirationspneumoni. Vid närmare undersökning av munhålan fanns det var kring en av tänderna i anslutning till knölen. Alpackan hade även varit mager en längre tid.

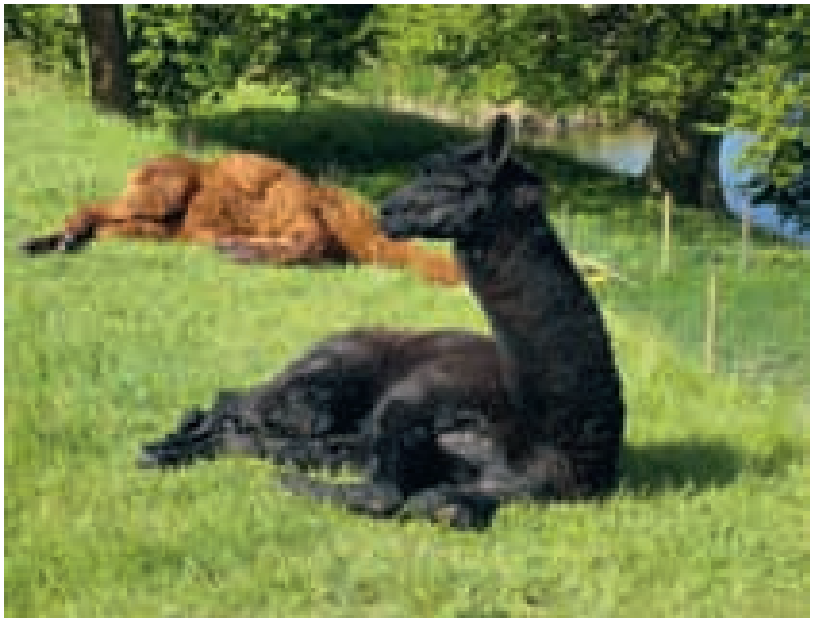

Foto: Lonezor

En sjuårig alpacka avlivades på grund av tuberkulosmisstanke, men histologisk undersökning visade inga tecken på infektion med mykobakterier hos djuret.

Alpackan hade sitt ursprung i England. Den hade bott tre år i Schweiz och kom sedan till Sverige för drygt två år sedan. Logistiska svårigheter att transportera djuret till obduktion

gjorde att veterinären på plats istället fick ta ut prover från knölen och vid odling kunde corynebakterier påvisas. *Corynebacterium pseudotuberculosis* kan orsaka böldsjuka på alpackor. Direktmikroskopi och histologisk undersökning visade inga tecken på infektion med mykobakterier varför misstanken om tuberkulos avskrevs.

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

RABIESMISSTANKE HOS ILLER

I slutet av april angreps en sovande bebis av en iller utomhus. Barnet skadades illa i ansiktet. Illern, som visade sig vara en förrymd tamiller och hade setts i grannskapet de senaste dagarna, togs om hand och skickades till SVA för rabiesundersökning, vilken utföll med negativt resultat.

MISSTANKAR OM NEWCASTLESJUKA OCH FÅGELINFLUENSA

Beredskapen ute i landet beträffande newcastlesjuka har sannolikt förbättrats tack vare den massmediala uppmärksamheten kring duvpest hos vilda duvor och newcastlesjuka samt restriktionerna som beslutats om.

I mitten av april hörde två tamfågelägare av sig från två olika områden där duvpest förekommit. I det ena fallet handlade det om en gård med tamduvor och höns där duvorna visade CNS-symtom och ett par avlidit. Den andra gårdens djur hade förkylningssymtom och ett djur hade dött. I närheten låg flera stora kommersiella fjäderfäanläggningar. Prover från de två besättningarna skickades till SVA och analyserades utanför ordinarie arbetstid. Misstankarna kunde avfärdas efter att analyserna utföll med negativt resultat, både för newcastlesjuka och fågelinfluensa.

SCRAPIE-MISSTANKE HOS BAGGE FRÅN ÖLAND

En bagge på Öland som hade magrat av och kliade sig oavbrutet togs in för scrapie-undersökning. Baggen var negativ för scrapie. Ytterligare undersökningar för att om möjligt hitta någon annan förklaring till klådan pågår. ■

Vilken är din diagnos? – Patologi

En sexårig katt avlivades på grund av tilltagande flåsighet och röntgenfynd av en stor mjukdelstäthet i bröstkorgen. Katten skickades till obduktion för diagnos. Fallet är sammanställt och tolkat av Erika Karlstam, Enhet för patologi och viltsjukdomar, SVA.

Katt, huskatt, hankastrat, sex år

Anamnes: Katten hade sedan en tid tillbaka uppvisat intermittent flåsighet, och inkom akut till djursjukhus med svår dyspné.

Status: Vid klinisk undersökning befanns toraxväggen vara oeftergivlig vid palpation. Röntgenundersökning visade en stor mjukdelstäthet i vänster bröstkorgshalva. Ett finnålsaspirat för cytologisk undersökning av den intratorakala förändringen togs. Aspiratet var dock inte diagnostiskt. Då prognosen bedömdes vara dålig, avlivades katten och sändes till Enhet för patologi och viltsjukdomar för obduktion.

Patologi: Se Figur 1 (intratorakal nybildning, makroskopisk bild in situ), Figur 2 (intratorakal nybildning, makroskopisk bild efter uttagande av hjärtlungpaketet från torax) och Figur 3 (intratorakal nybildning, mikroskopisk bild). Beskriv de morfologiska förändringarna och föreslå patologisk-anatomisk diagnos.

SVAR SE SIDAN 54

Figur 1. *Torax, katt. Makroskopisk bild, in situ, innan uttagande av brösthålans organ. Katten liggande på rygg.*

Figur 2. *Hjärtlungpaket, katt. Makroskopisk bild, efter uttagande ur brösthålan.*

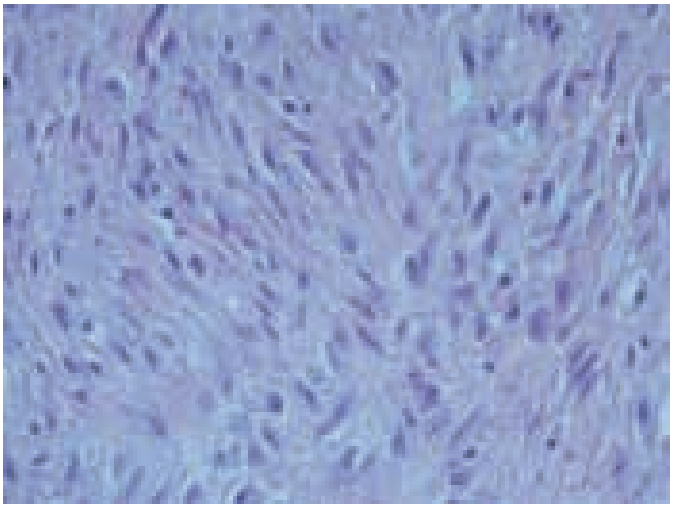

Figur 3. *Nybildning, torax. Mikroskopisk bild. HE-färgning, cirka 400 gångers förstoring.*

SVA 100 år

ANDERS ENGVALL, leg veterinär, professor, generaldirektör*

SVA firar 100-årsjubileum i år. Berättelsen om SVA är berättelsen om svenskt smittskydd, om djursjukdomar, om övervakning, diagnostik och bekämpning och om förhindrandet av smittspridning från djur till människa. SVA har många strängar på sin lyra, exempelvis etablerades en kemisk verksamhet redan 1931. Smittskydd och därmed relaterade frågor har dock varit och är kärnan i verksamheten. I denna artikel tillägnad 100-årsjubileet läggs huvudvikten vid de smittsamma sjukdomarna.

START OCH UPPDRAG

Den första november 1911 startade Statens veterinärbakteriologiska anstalt (SVBA) sin verksamhet. Då hade frågan om en ny myndighet utretts sedan 1897 och länge var förslaget att bilda ett gemensamt institut för human- och veterinärmedicinen. Så blev dock inte fallet och föregångaren till Smittskyddsinstitutet, Statsmedicinska anstalten, bildades 1909. Bildandet av SVBA sammanföll med och var en naturlig följd av en glansperiod inom mikrobiologin där man fick nya redskap för både diagnostik och terapi vid smittsamma sjukdomar (Figur 1). Flera andra veterinärinstitut bildades ungefär samtidigt, i Norge redan 1891, i Nederländerna 1904, i Danmark 1908 och i Tyskland 1910.

Arbetsuppgifterna för den nya Veterinärbakteriologiska anstalten skulle vara ”att bedriva vetenskaplig forskning, på vilken stora krav måste ställas, att med tillförlitliga och där så påfordrades snabbt utförda bakteriologiska undersökningar sätta landets veterinäradministration i tillfälle att verksamt bekämpa smittsamma husdjurssjukdomar, att genom väl planlagda och omsorgsfullt utförda försök såväl vid anstalten som hos jordbrukare söka vinna insikt om hur kampen mot nämnda sjukdomar med störst utsikt till framgång borde föras samt att bereda verksamma sera och vacciner. Anstalten borde stå i livlig kontakt med landets jordbrukare, och kunde den även bliva till nytta för undervisningen vid Veterinärinstitutet vore detta en fördel”. Även om det inte uttryckligen sattes på pränt var zoonoser, däribland särskilt tuberkulos, viktiga. Zoonoser utgör fortfarande ett av de viktigaste områdena för SVA.

Uppdraget fortfarande samma

Har uppdraget förändrats över tid? Egentligen inte. En anpassning har skett relaterad till smittläge, risksituation, teknisk utveckling m m, men SVAs första instruktion skulle med endast smärre justeringar kunna utgöra basen för verksamheten även idag. Som en röd tråd genom åren löper också tankar om samarbetet med Veterinärinstitutet, sedermera Veterinärhögskolan, sedermera SLU – en ideal samarbetspartner och understundom trätobroder.

Sedan starten har områden tillkommit såsom sport- och sällskapsdjur, antibiotikaresistens, virologi, klimatfrågor m m. SVA är idag ett av få veterinär- ➤

FIGUR 1. *Bildandet av SVBA var en naturlig följd av att mikrobiologin fick nya redskap för diagnostik av smittsamma sjukdomar. Modern svepelektronmikroskopisk bild av* Escherichia coli, *en bakterie som då liksom nu orsakade sjukdomsproblem.*

FIGUR 2. *Flygbild över SVA vid Ultuna, Uppsala. SLUs institution för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap har vissa lokaler i den vänstra delen av byggnadskomplexet.*

institut i Europa som aktivt arbetar med häst-, hund- och kattsjukdomar. Med tanke på deras betydelse ekonomiskt och för människors hälsa och livskvalitet är det helt naturligt att även dessa frågor ingår i SVAs verksamhet.

EXPANSION OCH FLYTT

SVBA startade sin verksamhet med fem anställda i Veterinärinstitutets nya lokaler i Kräftriket (bottenvåning och jordvåning) men de blev snart för små och kring 1940 hade anstalten lokaler på tio olika platser i och runt Stockholm, en ohållbar lokalsituation. Efter diverse utrednings- och planeringsarbeten beslutades om uppförandet av en helt ny anstaltsbyggnad, vid Experimentalfältet beläget öster om Naturhistoriska riksmuseet vid Sjöstugevägen (nuvarande Stora Skuggans väg). Mitt under brinnande världskrig uppfördes byggnaderna på två år och stod färdiga för inflyttning 1944. Kostnaden var totalt 5,2 miljoner kronor, vilket motsvarar 99 miljoner i 2011 års penningvärde – relativt prisvärt med andra ord. I samband med flytten fick anstalten också en ny instruktion med nytt namn. Den 1 juli 1943 slopades SVBA och anstalten döptes formellt om till Statens veterinärmedicinska anstalt, (SVA) ett namn vi således nu haft i 68 år – kanske något av ett rekord i svensk statsförvaltning?

I samband med den stora decentraliseringskampanjen på 1970-talet då många statliga verk flyttades ut från Stockholm kom också turen till Veterinärhögskolan och SVA. Även här användes argumentet att geografisk närhet var nödvändig för att upprätthålla samverkan och samarbetet mellan de båda institutionerna. 1979 följde SVA efter till Ultuna och till nya, välutrustade och ändamålsenliga lokaler som delvis var gemensamma med Veterinärhögskolans. Vissa funktioner, som virologi, lokaliserades till Biomedicinskt Center (BMC) men flyttade ut till centrala SVA 1994. Av Figur 2 framgår hur SVA ser ut från luften idag. I vissa delar av byggnaden (till vänster i bilden) huserar Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU.

Under årens lopp har SVA expanderat verksamheten. Vid starten 1911 fanns fem anställda, 1944, 1961, 1981 och 2010 var det 134, 153, 222 respektive 407 anställda. Viss verksamhet har också tillkommit. 1993 överflyttades dopningsanalysverksamhet till SVA där dopningsprover från svenska och så småningom även norska och danska hästar analyseras. 1994 flyttade dessutom Statens Lantbrukskemiska Laboratoriums foderanalytiska verksamhet till SVA.

SENASTE KVARTSSEKLET

Jubileumstidskrifter har publicerats både till SVAs 50-årsjubileum och till 75-årsdito och en sådan kommer även att presenteras under detta jubileumsår. Det kan därför finnas anledning att göra några kortare nedslag närmare i tiden, närmare bestämt under det senaste kvartsseklet.

Utbrott, kontroll, bekämpning

Ett flertal kontrollprogram startades i Sverige under den senaste 25-årsperioden, inte minst med anledning av att Sverige gick med i EG 1995. SVA var tungt engagerat i många program både vad gällde epidemiologi och diagnostik. Kontrollprogrammet mot enzootisk bovin leukos (EBL) startade 1989 och Sverige friförklarades från sjukdomen år 2000. Tuberkulos hos hägnad hjort påvisades 1991 efter import av smittade hjortar från Storbritannien. Här pågår fortfarande vissa aktiviteter även om smittan troligen utrotats. Detta visar bara hur svårt det fortfarande är att kontrollera och utrota sjukdomar som tuberkulos.

1991 startade AD-programmet (Aujeszkys sjukdom) och efter ett snabbt och effektivt genomfört program kunde Sverige friförklaras 1996. BVDV-(bovint virusdiarré virus)-, IBR-(infektiös bovin rinotrakeit)- och MV-(maedi-visna)-programmen startade 1993 och Sverige friförklarades från IBR 1998. MV-programmet fortlöper fortfarande om än på någon sparlåga. BVDV-programmet borde vara avslutat vid det här laget men tyvärr påvisas fortfarande år 2010 viruspositiva djur. 1986 infördes kadavermjölsförbudet i Sverige, vilket fick viss betydelse för Sveriges BSE-(bovin spongiform encefalopati)-status. Samma år införde Sverige som första land ett förbud mot användandet av antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte, en lagstiftning som senare infördes inom hela EU (efter stark svensk lobbying med bland annat en vetenskaplig sammanställning gjord av SVA-medarbetare) med utfasning av samtliga antibiotika till 2006.

1988 inträffade en utbredd säldöd på västkusten. Säldöden var inte miljörelaterad utan en epizooti orsakad av ett sälvirus som mycket liknar valpsjukeviruset. 1992 införde EG förbud mot att vaccinera mot mul- och klövsjuka vilket bland annat banade väg för den 1993 införda gemensamma marknaden inom EG, vilken även omfattade levande djur och djurprodukter. Under 1995 inträffade det stora utbrottet av newcastle-sjuka i Skåne. Detta var ett utbrott av en storlek som inte synts i Sverige på mången god dag. Det blev också ett uppvaknande för deltagande myndigheter att Sverige inte var förskonat från stora utbrott och ledde till att en helt annan vikt lades vid beredskap inför och träning av epizootier.

Tabell 1. Antal undersökningar/analyser och obduktioner utförda vid SVA 2009 och 2010.

Undersökningar/analyser	2009	2010
Virologi	308 045	303 415
Bakteriologi	213 234	211 385
Parasitologi	72 305	67 858
Kemi	28 978	28 090
Foder	14 863	13 222
Obduktioner	4 240	4 578

Händelserikt 2000-tal

Sverige har under 2000-talet fått sin beskärda del av smittspridning och sjukdomsutbrott. 2003 inträffade en massiv spridning av *Salmonella cubana* från en foderfabrik till framför allt svinbesättningar. SVA utförde både epidemiologiska studier och massdiagnostik. Under samma år påvisades de första fallen av post weaning multisystemic wasting syndrome (PMWS) i Sverige, en besvärlig svinsjukdom där etiologin fortfarande inte är helt klarlagd. Den 28 februari 2006 diagnostiserade SVA två för landet nya och dramatiska sjukdomar: högpatogen aviär influensa hos vilda fåglar och BSE hos en 13 år gammal köttrasko. Effekterna blev stora med övervakning och uppsamlande av döda fåglar av personal iklädda ”rymddräkter”, omfattande rådgivningsinsatser m m och införandet av masstester för BSE på svenska slakterier.

2007 påvisade SVA porcine reproductive and respiratory syndrome (PRRS) i Sverige. Genom ett skickligt upplagt och genomfört bekämpningsprogram utrotades sjukdomen, något Sverige hittills är ensamt om att klara. Året därpå hade bluetongue spridits även till Sverige vilket medförde restriktioner för livdjurshandeln, en omfattande kontroll av svidknottspopulationen samt vaccinering och provtagning i besättningar. Under året diagnostiserade SVA även ett fall av mjältbrand hos nöt, en sjukdom Sverige varit fritt från sedan 1981. Av Tabell 1 framgår antal analyser, under- ➤

Dr. Baddakys skandinaviska allergiprogram

Vår kompetens – din trygghet

Använder HESKA Allercept – den enda test som utnyttjar Fc mastcells receptorn med dess mycket höga specificitet.

Veterinära dermatologer med specialistutbildning kommenterar resultaten och kan rådfrågas.

Dr. Baddaky® Europe AB

www.drbaddaky.com

➤ sökningar och obduktioner som utförts vid SVA under 2009 och 2010. I siffrorna ingår både serologiska undersökningar och andra typer av analyser. Av obduktionerna är cirka hälften vilda djur och övriga är domesticerade djur.

Viltfrågor i fokus

Viltfrågorna har alltmer hamnat i fokus och kanske framför allt rovdjurssituationen. SVA har ”alltid” sysslat med viltfrågor men verksamheten har expanderat under senare år. SVA diagnostiserade också i januari 2011 det första svenska fallet av rävens dvärgbandmask (Figur 3). Detta kommer att sätta stort fokus på frågan och innebära utökade ansträngningar för att konstatera om och i så fall hur mycket smittan spridits. SVA har vidare medverkat i departementsuppdrag rörande vilt, exempelvis frågan om ”import” av varg och har också en omfattande obduktions- och insamlingsverksamhet. SVA ska exempelvis ta emot, obducera och ta ut prover från rovdjur (varg, björn, järv, lo) som skickas in till SVA i enlighet med jaktförordning och Naturvårdsverkets föreskrift. Av Tabell 2 framgår antal och art av rovdjur som insänts till SVA under åren 2006–2010. I siffran för varg 2010, ingår licensjakt 2010.

FIGUR 3. *Erik Ågren föreläser om rävens dvärgbandmask och andra sjukdomar hos vilda djur vid öppet hus på SVA den 12 mars.*

UTREDNINGAR

Det svenska utredningsväsendet har inte heller lämnat SVA ostört och utredningar har med mer eller mindre realistiska förslag försökt ändra inriktning på verksamheten. Utredandet kulminerade för SVAs del 1981 med betänkandet Översyn av Statens veterinärmedicinska anstalt, Ds Jo 1981:9. I denna utredning föreslogs bland annat ett namnbyte till institut (som inte blev verklighet) samt förändringar i ekonomiskt och organisatoriskt hänseende som fick stor betydelse för SVAs framtida utveckling. SVA marknadsinriktades och uppdragsverksamhet blev en viktig del av våra aktiviteter.

Uppdragsverksamhet hos statliga myndigheter förefaller ha varit i det närmaste okontroversiellt på denna tid och det fanns t o m inskrivet i SVAs instruktion att SVAs styrelse på allt sätt skulle stödja och värna om densamma. Det samhälleliga klimatet har sedermera ändrats och myndigheters verksamhet på konkurrensutsatta marknader har mer och mer granskats för att nu t o m vara utsatt för speciell lagstiftning. För SVA är detta ett dilemma och en balansgång. Vi behöver rutindiagnostiken för att klara vårt uppdrag, för att ha resurser och kompetens och för att ha en god omvärldsbevakning, samtidigt som vi agerar på en konkurrensutsatt marknad.

2007 tillsattes utredningen Myndighetsstrukturen inom livsmedelskedjan (Jo 2007:4) som bland annat genomförde en genomlysning av hela SVAs verksamhet. I ett betänkande (SOU 2009:8) föreslog utredaren en sammanslagning av SVA, Livsmedelsverket och delar av Jordbruksverket till en ny myndighet – Livsmedelssäkerhetsmyndigheten. Efter en mycket splittrad remissrunda valde Jordbruksdepartementet till sist att inte vidta några åtgärder med anledning av betänkandet – utredningen lades i byrålådan. SVA som i sitt remissvar var kritiskt till utredarens förslag, kunde konstatera att beslutet var klokt med tanke på de begränsade vinster som ett realiserande av förslagen inneburit.

I skrivande stund har ytterligare en utredning, Djursjukdomsutredningen (Jo 2007:05) precis slutförts. Utredningen har främst sett över kostnaderna för sjukdomsbekämpningen i Sverige och samverkan mellan näring och stat, men har även ägnat mycket tid åt att se över och komma med förslag rörande ansvarsfördelningen mellan Jordbruksverket och SVA. Eventuella förändringar torde inte kunna träda i kraft förrän 2013.

Tabell 2. ANTAL ROVDJUR INSÄNDA TILL SVA FÖR OBDUKTION 2006–2010.

Rovdjur	2006	2007	2008	2009	2010
Björn	146	215	241	280	316
Lo	95	129	147	216	225
Varg	11	19	19	14	59
Järv	6	10	13	7	7
Totalt	258	373	420	517	617

Det vore mycket olyckligt om förslagen om att i praktiken bryta samverkan mellan näring och stat skulle gå igenom.

EU OCH SVERIGES INTRÄDE I EG

Sverige gick med i EG 1995 efter förhandlingar som under en tid fördes på två fronter, dels för bildandet av European Economic Area, där vissa EFTA-länder skulle få ett associeringsavtal med EG, dels direkta förhandlingar mellan Sverige och EG. Tilläggsgarantier vid införsel av levande djur och produkter till Sverige var viktiga frågor och SVA var djupt involverat bland annat med att utforma salmonellakontrollprogram och visa vilka sjukdomar Sverige borde få tilläggsgarantier för. Vi fick tilläggsgarantier för salmonella (djur och produkter) och för vissa sjukdomar som IBR och AD. Hela tilläggsgarantifrågan hamnade sedan i ett förhandlingsmässigt/juridiskt limbo som inte närmare ska beröras. Sverige fick dock god tid på sig att anpassa sig till den fria marknaden bland annat genom skapandet av Svenska djurbönders smittskyddskontroll.

Smittsituationen inom EU uppvisar en splittrad bild. Samtidigt som stora framsteg gjorts med att bekämpa exempelvis rabies, klassisk och afrikansk svinpest och att antalet salmonellafall hos människa minskar har flera katastrofala utbrott inträffat som totalt kostat många miljarder kronor att bekämpa. Exempel är klassisk svinpest i Nederländerna 1997 där mer än tio miljoner grisar dog eller avlivades, mul- och klövsjukeutbrottet i Storbritannien 2001 där ansvarig minister till och med gick ut och varnade för matbrist på grund av restriktioner samt hela den period i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet när BSE-krisen skakade Europa med köpmotstånd i drabbade länder.

SVENSK VETERINÄR LABORATORIEVERKSAMHET

Under de senaste 25 åren har strukturen inom svensk veterinär laboratorieverksamhet genomgått stora förändringar. De svenska hushållningssällskapen byggde upp egna laboratorier, inte minst för brucellosprogrammen och på 1950-talet fanns det elva laboratorier i södra delarna av landet. Tanken var faktiskt att avlasta SVA den enklare rutindiagnostiken.

1970 inrättades halvstatliga Svelab som övertog Hushållningssällskapens laboratorier. Svelab samverkade med SVA men konkurrerade i övrigt med andra laboratorier. 2000 köpte ALcontrol, en internationell laboratoriekedja, Svelab från kommunförbundet. ALcontrol verkar idag inte ha någon direkt, eller mycket begränsad veterinär laboratorieverksamhet men närliggande verksamhet inom livsmedelsområdet. En annan internationell laboratoriekedja, Eurofins, har på senare år etablerat sig i Sverige. Samtidigt har antalet laboratorier krympt väsentligt. Idag finns veterinärmedicinsk laboratorieverksamhet på ett fåtal platser i landet och SVA är enda laboratorium med ”full-service”, dvs bakteriologi, virologi, parasitologi, patologi, histologi m m.

Inom EU ses en rörelse mot att privata laboratorier, typ Eurofins och ALcontrol tar alltmer av rutindiagnostik inom veterinär- och livsmedelsområdet. Veterinärinstituten blir därmed alltmer av forsknings- och utvecklingsinstitut. De ska dessutom kunna diagnostisera de allvarliga sjukdomar inom EU som är anmälningspliktiga och där de privata laboratorierna inte ser några direkta vinstmöjligheter. Detta är en oroväckande utveckling då instituten behöver rutindiagnostik för att hålla sig ajour med utvecklingen, för att ha vana, resurser och kompetens när ”olyckan” är framme.

DEN SVENSKA MODELLEN, SAMVERKAN

Storpolitiskt har det under de senaste 25 åren skett förändringar som påverkat Sverige i grunden. Berlinmurens fall 1989 och Sovjetunionens upplösning 1991 utlöste en rad förändringar i svensk jordbrukspolitik som ytterligare förstärktes med Sveriges inträde i EG 1995. Jordbrukspolitiken inom EU är harmoniserad vilket innebär att mycket nu bestäms i Bryssel och att möjligheten för nationella särbestämmelser är begränsad. Detta påverkar även hur nationella myndigheter arbetar.

SVA har samverkat med jordbruksnäringen under ”alla år”, vilket om inte annat framgår av den första instruktionen. SVA har haft stort utbyte med ett ➤

Sorbact®

Sorbact för alla sår

Använd Sorbact vid alla typer av sår och svampinfektioner, för att rensa upp eller minska risken för infektion. Ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Sorbact tillverkas i Askersund.
För mer information: pharma@abigo.se

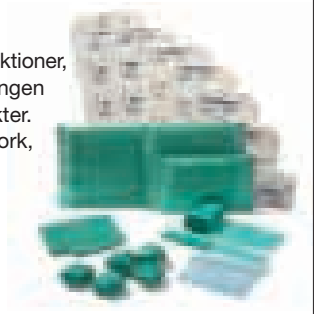

Hela sortimentet finns hos din grossist!

abigo

ABIGO Medical AB • Ekonomivägen 5 • 436 33 Askim
Tel: 031-748 49 50 • Fax: 031-68 39 51 • pharma@abigo.se • www.abigo.se

➤ flertal branschorganisationer. Det har varit helt avgörande för en framgångsrik verksamhet att ha nära kontakter, ge och inte minst få impulser och information om situationen i landet. Bland de organisationer som SVA haft mest utbyte och kontakt med ska nämnas Svensk Mjölk, Svenska Djurhälsovården, Svensk Fågel, hästnäringen med STC och hästnäringens nationella stiftelse, men även andra organisationer som Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund, Svenska brevduveförbundet, avels- och seminföreningar, foderindustrin m fl.

Inom myndighetssfären sker det mesta samarbetet med Jordbruksverket men livliga förbindelser upprätthålls även med Livsmedelsverket, Smittskyddsinstitutet, Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Samverkan med SLU har redan berörts men här bör betonas den värdefulla samverkan SVA har med främst Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Under ett flertal år har vi haft gemensamma professurer i parasitologi, virologi och bakteriologi. Denna formella struktur kommer tyvärr att successivt brytas när nya professorer tillsätts inom områdena. Förhoppningsvis kan ändå ett fortsatt fruktbart samarbete fortgå. VH-fakulteten kommer att flytta till nya VH-center, på centrala campusområdet 2014. Det blir en utmaning att bibehålla och vidareutveckla det nära samarbete som idag finns mellan SVA och främst institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap och institutionen för kliniska vetenskaper när det geografiska avståndet ökar och den nära laboratoriesamverkan, exempelvis inom virusforskningen bryts. Nya idéer och former för samverkan får utvecklas.

EKONOMI

SVAs ekonomi har under de senaste 25 åren mestadels varit stabil. Som framgår av Figur 4 har statsanslaget i praktiken legat still medan intäkter från avgifter och bidrag ökat kontinuerligt (inflationsrensade siffror). En relativt stor andel av bidragen kommer från andra statliga myndigheter, idag främst Jordbruksverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Under 2010 utgjorde avgiftsbelagd verksamhet drygt 50 procent av omsättningen. Det finns en risk, när statsanslagsdelen proportionellt sett minskar, för felprioriteringar utifrån ett myndighetsperspektiv. Denna risk balanseras i viss mån av att SVA, genom en omfattande extern verksamhet och goda nätverk får en bra omvärldsbevakning med möjlighet till tidiga och snabba insatser. Man har inte heller i de två senaste utredningarna som berör SVA påtalat risker med ett proportionellt sett minskande statsanslag.

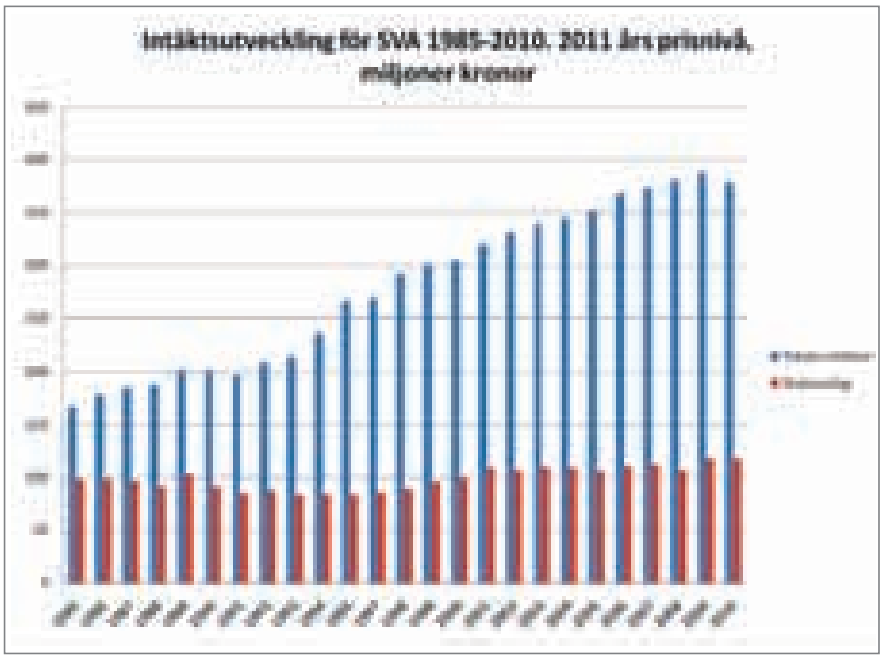

FIGUR 4. *Ekonomisk utveckling för SVA under åren 1985–2010.*

FORSKNING OCH UTVECKLING

Forskning och utveckling utgör inte en huvuduppgift för SVA, men är viktigt för att SVA ska kunna fullgöra sina uppgifter. Forskningen är målinriktad och ska bedrivas inom verksamhetsområdet, i enlighet med SVAs instruktion. Utvärderingar av nyttan med forskning och utveckling är svåra att göra men i samband med utredningen om en ny livsmedelssäkerhetsmyndighet gjordes en bibliometrisk analys av publikationer från bland annat SVA. Det är nog det närmaste en kvalitetsgenomgång man kan göra. Analysen omfattar perioden 2003–2006. Under perioden stod SVA för 23 procent av svenska publikationer inom området parasitologi och för 17 procent inom området Veterinary Sciences. Totalt inom perioden identifierades 332 publikationer med medverkande SVA-forskare. I 89 procent förelåg samarbete med SLU.

Medelciteringsgrad samt andel toppciteringar på tioprocent- och enprocentnivån låg för Veterinary Sciences faktiskt något högre för SVA än för SLU. Dessa värden är inte några absoluta mått på kvalitet men något vi ändå är mycket stolta över. Sammanfattningsvis gav

Tabell 3. ANTAL TIDSKRIFTER M M DÄR SVA-MEDARBETARE MEDVERKAT SOM HUVUD- ELLER MEDFÖRFATTARE 2010.

Publicerat material	2010
Kongressrapporter/posters	92
Populärvetenskap/böcker	148
Vetenskapliga artiklar peer review	121

man i utredningens betänkande SVAs forskning ett gott betyg och rekommenderade att SVA även fortsatt bör ha ett forskningsuppdrag. I Tabell 3 framgår antal vetenskapliga och andra typer av publikationer där SVA-medarbetare är huvud- eller medförfattare under 2010.

”AVKNOPPNINGAR”

Under årens lopp har aktiviteter vid SVA även medfört avknoppningar där nya företag bildats som tagit över verksamhet som inte passat in i SVAs myndighetsroll eller som SVA av andra skäl inte önskat behålla. 1988 bildades Nordvacc läkemedel AB som övertog den vaccinproduktion som SVA haft, främst vad gällde vaccin till mink. Nordvacc är nu ett expansivt företag som satsar på nya vaccinkandidater exempelvis ett vaccin mot kvarka. Svanova Biotek AB etablerades 2001 och byggde framför allt på produktion och försäljning av de Elisatester som SVA tagit fram för påvisande av antikroppar mot virussjukdomar hos nöt, svin och fjäderfä. Svanova verkar på en hårt konkurrensutsatt marknad och har sådana bjässar som Iddex att ”tampas” med. Slutligen knoppades SVAs produktion av blodprodukter m m, som sker vid Håtunaholms gård, av under 2010 till det nybildade bolaget Håtunalab AB.

VADAN OCH VARTHÄN?

Vad säger en titt i kristallkulan för tiden fram till nästa jubileumstillfälle, som rimligen infaller om 25 år, dvs 2036?

Klimat- och livsmedelsfrågorna torde vara högaktuella hela perioden. Hur möta en globalt växande befolknings krav på högkvalitativa animaliska livsmedel i form av kött, mejeriprodukter och ägg med samtidiga krav på långtgående åtgärder för att minska klimatpåverkan av människans handlingar? För svensk del borde det kunna innebära en fortsatt och ökad satsning på animalieproduktion i landet, med utnyttjande av svenska insatsvaror i ökande utsträckning.

Globaliseringen kommer att medföra ökade risker för spridning av smittämnen såväl mellan människor som mellan djur och människor (one health-begreppet) och mellan djur. Här hamnar också den vilda faunan mer i blickfånget, som reservoar för smittämnen och potentiell spridare till domesticerade djur och människor. Den ökande risken kan förhoppningsvis balanseras med ökade insatser för kontroll och bekämpning, inte minst i utvecklingsländer, med teknisk utveckling i form av bättre vacciner, snabbare och mer precis diagnostik, bättre epidemiologiska verktyg för övervakning och bekämpning m m.

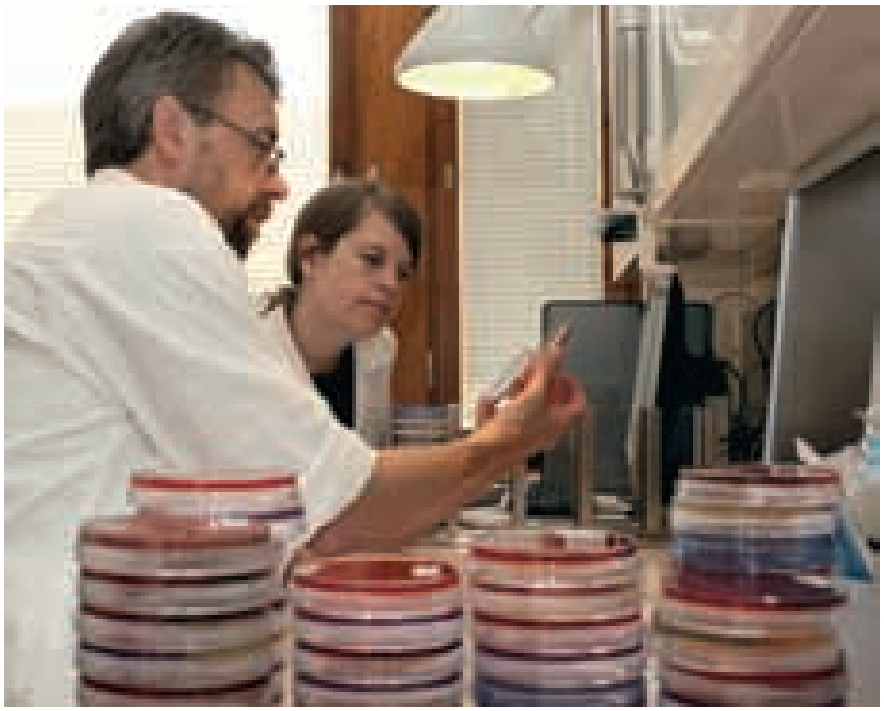

FOTO: ANNA SOLLEN

FIGUR 5. *Utan tvekan kommer det att finnas behov av SVA även i framtiden, som en instans med kunskap och kompetens om aktuella djursmittor.*

Antibiotika som en hållbar resurs kommer att bli en kritisk faktor om inte snabba insatser kan göras eller nya teknologiska genombrott sker. Redan nu är resistensläget prekärt inom delar av humanmedicinen.

Var återfinns SVA i detta? Utan tvekan kommer det att fortsatt finnas behov av en instans som har kunskap och kompetens om aktuella frågeställningar (Figur 5). SVA har idag en mycket bred kompetens som sträcker sig över de flesta djurslagen och många av deras hälsorelaterade frågor. Det kommer att vara en utmaning att kunna behålla denna bredd och samtidigt vara en expertinstans. Utan expertkompetens är vi inte relevanta.

Det pågår idag en rörelse inom EU med bildandet av EU-referenslaboratorier och nationella referenslaboratorier. I en förlängning kan man skönja en specialisering på EU-nivå där vissa länder/institut får ett större ansvar för vissa frågor eller viss diagnostik. Som exempel kan nämnas säkerhetslaboratorier, där Tyskland idag är det enda land inom EU som har säkerhetslaboratorier av P4-klass för infektionsförsök på stora djur. Finns det behov av fler sådana faciliteter inom EU i framtiden? Knappast, och för den här typen av dyr verksamhet och infrastruktur borde en harmonisering kunna ske. Varför skulle inte Norden kunna dela upp viss diagnostik mellan sig?

Kommer SVA att finnas kvar som självständig myndighet 2036? Frågan om SVAs självständighet är kanske inte så viktig, men att SVAs funktion finns kvar är helt nödvändigt. Med tanke på den oberäknelighet som kommit i dagen med de två senaste utredningarna, där den ena vill lägga ned myndigheten och den andra vill utöka myndighetens ansvarsområde, torde osvuret vara bäst.

***ANDERS ENGVALL,** leg veterinär, professor, generaldirektör, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.

Belgisk expert undervisade om kejsarsnitt

ANNINA RIIKONEN, leg veterinär*

I februari anordnade Distriktsveterinärerna två seminarier om kejsarsnitt på nötkreatur. Föreläsare var en belgisk expert som bjudits in efter ett svenskt studiebesök i Belgien. Förutom kejsarsnittsteknik diskuterades amputation av kons livmoder, som en nödlösning för att rädda kon.

I mars 2010 fick jag tack vare min utvecklingstjänst på Distriktsveterinärerna möjlighet att åka till Belgien och auskultera med två erfarna nötveterinärer en vecka. Under de fem hektiska dagarna på den belgiska landsbygden upplevde jag bland annat 27 kejsarsnitt. Vi hann även med att besöka universitetet i Gent där jag fick en rundvandring ledd av veterinären Iris Kolkman på avdelningen för nötobstetrik.

Under rundvandringen pratade vi om Sveriges förhållningssätt till kejsarsnitt, och Iris ville gärna komma och föreläsa för svenska veterinärer förutsatt att vi var intresserade. Jag själv liksom sannolikt de flesta av mina kolleger tycker inte att raser som inte kan kalva naturligt (t ex Belgisk Blå) är något vi borde avla på. Men i vissa fall, t ex när kalven ligger i ett svårt felläge, vill vi kunna erbjuda kejsarsnitt som ett livräddande alternativ.

Jag tog erbjudandet med mig hem och min arbetsgivare ställde sig positiv till initiativet. Därmed började förberedelserna för att anordna kejsarsnittseminarier i Sverige.

Veterinären Iris Kolkman jobbar på universitetet i Gent, avdelningen för nötobstetrik, och kom i februari till Sverige för att föreläsa om kejsarsnitt.

MÅNGA INTRESSERADE

Seminarierna gick av stapeln den 16 februari i Alvesta och den 17 februari i Uppsala 2011. En ansenlig skara (ca 20 personer/ort) kirurgiintresserade och entusiastiska nötveterinärer hade samlats till båda städerna för att fördjupa sig i ämnet. Iris Kolkman föreläste kunnigt och inspirerande, och hade svar på alla frågor som uppstod. T ex frågade någon vad man kan göra åt djur som sparkar under operationen. Hon hade flera förslag – fläkremmar kan användas men risken finns att kon faller om hon ändå sparkar, och dessutom är det riskabelt att ta på och av remmarna. Ibland kan det hjälpa att lägga något över ögonen på djuret, exempelvis en vanlig fodersäck. En del djur blir lugna av att inte se. Dock inte alla – men om de inte ser kan de åtminstone inte sikta med sina sparkar. Iris Kolkman arbetar på universitetet i Gent och utför själv så gott som dagligen kejsarsnitt och andra bukingrepp på nötkreatur, både på universitetskliniken och i fält. Hon har dessutom skrivit en bok om kejsarsnitt och producerat en film med steg-för-steg instruktioner om kejsarsnitt.

Föreläsningarna var omfattande och innehöll allt från en historisk tillbaka-

blick om varför Belgien har så mycket kejsarsnitt till själva operationen: förberedelser, fixering av kon, lämplig teknik, eftervård, komplikationer och massor av små tips och tricks. Efter önskemål från deltagande veterinärer hade Iris Kolkman även med en extra föreläsning om amputation av livmoder hos ko och vätskeinfusion i öronvenen på ko eller kalv. Den senare var av mycket praktisk karaktär, och hade lite ”Mac Gyver”-inslag, men fungerar enligt uppgift utmärkt. Amputation av livmodern är en nödlösning, som kan bli aktuell om livmodern t ex är nekrotisk eller inte kan sutureras av annat skäl. En amputation är ett förhållandevis enkelt ingrepp som kan rädda kons liv och ge djurägaren den laktationen (om mjölkko). En ytterligare fördel är att kon senare kan normalslaktas och inte blir kadaver.

I Uppsala hölls seminariet på SLU där praktiska sutureringsövningar på slaktorgan också genomfördes.

PRAKTISK SUTURERINGSÖVNING

I Uppsala hölls seminariet på SLU och därmed hade vi även möjlighet att låna lokaler till en praktisk sutureringsövning på slaktorgan. Alla fick prova att suturera livmödrar med modifierad cushing med ”gömd” knut. Dagen i Uppsala avslutades sedan med att Ulf Magnusson från SLU gav oss rykande färska siffror om kejsarsnittssituationen i Sverige idag. Intressant var t ex indikationerna till att göra kejsarsnitt. 39 procent av operationerna utfördes på grund av för stor kalv, 21 procent på grund av livmoderomvridning och bara 17 procent på grund av felläge. Det är även oftast kvigor som kejsarsnittas, då det är dessa som har en förhållandevis för stor kalv. Föreläsningen baserades till stor del på Jenny Erikssons fördjupningsarbete ”Kejsarsnitt på nötkreatur – indikation, frekvens och utförande”.

Det var verkligen glada och entusiastiska veterinärkolleger som lämnade föreläsningssalen, och förhoppningsvis kan övningen leda till att fler kor och kalvar kan överleva vid svåra förlossningar. Som arrangör vill jag rikta ett stort tack till alla som medverkade och önska lycka till med operationerna.

***ANNINA RIIKONEN,** leg veterinär,
Distriktsveterinärerna Gamleby,
Varvsgatan 1, 594 32 Gamleby.

Ordinarie fullmäktigemöte 2011

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

onsdagen den 18 maj – torsdagen den 19 maj

Villa Brevik, Stockholm

Ni som är valda fullmäktigeledamöter för 2011 – boka in dagarna i era almanackor!

Upprörda känslor efter Kalla Fakta

TEXT: SUZANNE FREDRIKSSON

Efter inslaget om djursjukvård i Kalla Fakta, TV4, den 17 mars gick telefonerna varma på veterinärförbundets kansli. Många medlemmar hörde av sig och uttryckte både förvåning och ilska över de generaliserande uttalanden som presenterades i programmet om "övervård" och veterinärkårens "utnyttjande" av försäkringsbolagen.

I programmet, som delvis spelades in i samband med Smådjurssektionens höstmöte 2010 där vårdetik var temat, uttalade sig representanter för försäkringsbolagen If och Sveland i ordalag som kunde tolkas som att hela veterinärkåren systematiskt skinnar djurägare och försäkringsbolag på pengar i syfte att höja inkomsterna för kliniken.

MED ANLEDNING AV de uttalanden om veterinärkåren som framför allt försäkringsbolaget If:s representant Jenny Stenberg stod för, kallade veterinärförbundets ordförande Evamari Lewin berörda parter till ett möte den 24 mars. Veterinärförbundet representerades av Evamari Lewin, kanslichef Per Carlsson, informationschef Johan Beck-Friis, Anne-Li Ljunggren, Smådjurssektionen, Lena Malmgren, Hästsektionen, samt Fredrike Ritter, ordförande i Anställda Veterinärers Förening.

Företrädare för branschorganisationen Svensk Djursjukvård närvarade genom Lennart Granström, ordförande, och Lotta Mossberg, generalssekreterare. Fyra personer från de aktuella försäkringsbolagen deltog, Jenny Stenberg, produktspecialist på If, bolagets kommunikatör Daniel Claesson samt vd Anette Eriksson som fanns med per telefon. Sveland representerades av Ursula Lige Berglund, chef på skadeavdelningen.

EVAMARI LEWIN inledde mötet med att i tydliga ordalag klargöra att den bild av veterinärkåren som de två försäkringsbolagen återgav i Kalla Fakta är gravt missvisande. Hon menade också att de två aktuella bolagen agerat mycket märkligt om deras uppfattning är att hela veterinärkåren systematiskt övervårdar försäkrade djur för att bättra på klinikens ekonomi.

FOTO: IF

Jenny Stenberg, produktspecialist på If, blev intervjuad i Kalla Fakta. Hennes uttalande om hur veterinärerna utnyttjar försäkringsbolagen gjorde många medlemmar i veterinärförbundet upprörda.

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Veterinärförbundets ordförande Evamari Lewin reagerade starkt på den bild av veterinärkåren som målades upp i Kalla Fakta den 17 mars.

Foto: Suzanne Fredriksson

Lotta Mossberg, före detta TV-journalist, hade synpunkter på hur Jenny Stenberg hanterade frågorna från Kalla Faktas reporter.

– Om det är er uppfattning borde ni väl i första hand kontaktat Sveriges Veterinärförbund och branschorganisationen Svensk Djursjukvård, inte misskreditera en hel yrkeskår i media, sade Evamari.

Fredrike Ritter berättade att hon fått många telefonsamtal från upprörda medlemmar som känt sig kränkta av de uttalanden som gjordes i Kalla Fakta. Samtalen har framför allt kommit från djursjukhusanställda veterinärer som dagligen gör allt för att tillmötesgå djurägarnas krav och förväntningar utan någon egen vinning.

När ordet gick till Jenny Stenberg sade hon bland annat att hon kände sig lurad av Kalla Faktas reporter och att det mesta hon sagt klippts bort. Ingen av de närvarande svalde den förklaringen och Lotta Mossberg, som arbetat som TV-journalist i många år påpekade att man som företrädare för ett stort försäkringsbolag måste vara mer medveten om hur det fungerar i mediavärlden.

– Man behöver inte svara lydigt på alla frågor och man kan absolut kräva att få se det färdiga programmet innan det sänds, sade Lotta och tillade att även om intervjun var nerklippt utmålades hela djursjukvårdsbranschen som oseriös.

Veterinärförbundets kanslichef Per Carlsson frågade Jenny Stenberg om hon var medveten om att SVF är en betydande kund hos If genom en rad olika medlemsförsäkringar och att det kanske inte direkt gynnar bolaget att peka ut förbundets medlemskår som cyniska fuskare.

Lennart Granström gav de inbjudna bolagen en informativ och nyanserad bild av hur det går till när djurägare och veterinär möts för att diskutera behandling och ekonomi. Han försökte sedan vända mötet i lite mer positiv riktning och tog upp frågan om hur man skulle kunna reparera den uppkomna förtroendeskadan.

Något svar från de berörda bolagen fick inte Lennart. Det blev istället Johan Beck-Friis som föreslog en samverkansgrupp med ungefär samma representation som på det aktuella mötet, fast med samtliga djurförsäkringsbolag representerade. Idag är det bara Agria som har en kontinuerlig kontakt med veterinärförbundet genom den styrelseplats som är vikt åt förbundets ordförande. Samtliga inblandade tyckte att Johans förslag var bra och man enades om att bilda en samverkansgrupp.

Evamari Lewin avrundade mötet med att bjuda in representanter för If och Sveland (övriga försäkringsbolag kommer också att få en formell inbjudan) till det seminarium om behandlingsetik som veterinärförbundet kommer att hålla den 15 juni i Stockholm. Se separat annons. ■

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Spara tid och pengar
med verktyg i topptrim
Slipning saxar och skär 72:-
Service klippmaskiner
Skicka idag!
Vet-paket, spara 600:-
Trimmer & skär
www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
042-722 83

Hållbar professorsinstallation på SLU

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 1 april installerades åtta professorer på SLU i Ultuna, varav fem vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Trots en varierande forskarbakgrund gick temat "hållbar utveckling" som en röd tråd i alla de nya professorernas anföranden.

De areella näringarna är starkt vetenskapsbaserade verksamheter och en rationell livsmedelsförsörjning är en grundförutsättning för ekonomisk utveckling. Det framhöll SLUs rektor Lisa Sennerby Forsse när hon inledde årets professorsinstallation den 1 april på Ultuna. Trots datumet var det inget skämt när rektorn konstaterade att universitetets installandi har ett stort ansvar, att med sina kunskaper och erfarenheter inom respektive vetenskapsområde bidra till att SLU når sina högt satta mål. Framtidens utmaningar handlar enligt Lisa Sennerby Forsse om att öka universitetets konkurrenskraft om forskningsmedel, om studenter och om de bästa forskarna och lärarna. Hon var därför både glad och stolt att kunna hälsa åtta nya professorer välkomna till Ultuna.

Av de åtta professorer som installerades kom fem från fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, men ingen av dessa hade en veterinär grundutbildning. VH-fakultetens fem nya ämnesföreträdare har ändå en stor betydelse för veterinärmedicinens utveckling.

DIRK-JAN DE KONING

Dirk-Jan de Koning är nytillträdd professor i husdjursförädling. Han kommer från universitetet i Wageningen, Holland, och hans forskning handlar om att reda ut den genetiska bakgrunden till viktiga egenskaper hos lantbrukets djur. Den variation som finns mellan djuren, i fråga om en egenskap, kopplas till den variation som finns på DNA-nivå. En viktig del av de Konings arbete har bestått i utveckling av analysverktyg och försöksupplägg för sådana studier, liksom en ansenlig mängd faktiska dataanalyser.

FOTO: NORRIE RUSSEL

Dirk-Jan de Koning är nytillträdd professor i husdjursförädling.

BRITT BERGLUND

Britt Berglund är professor i tillämpad husdjursförädling, med rötter i SLU. Hennes forskning rör avelsmässiga aspekter på mjölkkornas hälsa, reproduktion och välbefinnande. Det har bland annat handlat om orsaker till den höga andelen dödfödda kalvar hos förstakalvande Holsteinkor och hur man avelsmässigt kan hantera detta. Hon forskar också kring förbättrade fenotyper som uttrycker en större andel av den genetiska variationen, såsom bättre mätegenskaper i aveln för tidig fruktsamhet, olika mått på energireserverna efter kalvning och hur de är relaterade till kons fruktsamhet och hälsa, samt möjligheter till individuellt anpassade kalvningsintervall.

I sin installationsföreläsning framhöll Britt Berglund betydelsen av att utveckla hållbara avelsprogram. Just hållbarheten och långsiktigheten i dagens forskning betonades av i princip alla de nya professorerna.

LOTTA RYDHMER

En stor del av Lotta Rydhmers forskning och undervisning handlar om genetiska samband mellan produktionsegenskaper och egenskaper som är viktiga för husdjurens hälsa, reproduktion och välfärd. Som professor i husdjursförädling pekade hon på att en hållbar utveckling innehåller miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter. Avelsarbetet är ett viktigt redskap för att nå ett mer hållbart nyttjande av husdjur. Det betyder t ex att suggor ska kunna producera tillräckligt med mjölk åt smågrisarna utan att förlora för mycket av sina kroppsreserver. Samarbete med forskare över ämnesgränser är en viktig komponent i detta arbete, underströk Lotta Rydhmer.

BIRGITTA ÅHMAN

Birgitta Åhman är ursprungligen biolog från Uppsala universitet men blev tidigt intresserad av rennäringen. Hon installerades nu följaktligen som professor i ren-

Foto: Johan Beck-Friis

I sin installationsföreläsning framhöll Britt Berglund betydelsen av att utveckla hållbara avelsprogram.

skötsel. Inledningsvis var hennes huvudfråga hur svensk rennäring skulle hantera radioaktiva föroreningar i renens miljö efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl. Idag studerar hon renens näringsförsörjning och välfärd samt hur produktionen i rennäringen påverkas av skötsel, betesanvändning och yttre störningar.

MIKAEL BERG

Mikael Berg slutligen är professor i veterinärmedicinsk virologi, med särskilt intresse för det samspel mellan virus och värd som kan leda till sjukdom. En viktig aspekt i hans forskning är hur olika virus kringgår värddjurets medfödda immunförsvar. Det redskap han använder är viral genomik, som handlar om virusgeners funktion och evolution samt om värddjurets immunsvar. Målet är bättre kunskap om de mekanismer som gör det möjligt för virus att orsaka sjukdom, att ”lura” värdens immunförsvar och att utvecklas till nya pandemier.

Han spådde i sin installationsföreläsning att vi kommer att få se många nya virussjukdomar på scenen där vi inte vet vilket, eller vilka, virus som orsakar sjukdom. Vi behöver förstå dessa virus egenskaper för att kunna bekämpa dem och på så sätt öka möjligheten till framgångsrik och hållbar djurhållning, framhöll Mikael Berg. Detta är inte minst viktigt för att minska fattigdomen i världen, varför en stor del av hans forskning kommer att inriktas på virussjukdomar som kraftigt försvårar småskalig djurhållning i u-länder. ■

Foto: Johan Beck-Friis

Mikael Berg, professor i veterinärmedicinsk virologi, i vimlet efter installationen tillsammans med sin fru Anna-Lena Berg (veterinär inom läkemedelsbranschen) och två döttrar.

noterat

VetBact uppdateras

SVAs och SLUs databasdrivna webbplats, VetBact, för veterinärmedicinskt viktiga bakterier vidareutvecklas och har nu flera nya funktioner. Detta meddelade SVA på sin hemsida den 12 april.

– Från och med september kommer man att kunna utföra laborationer virtuellt men redan idag kan man öka sina bakteriekunskaper via en självtest, säger Karl-Erik Johansson, SVA och SLU, koordinator för VetBact.

Webbplatsen www.vetbact.org vänder sig till alla som studerar eller arbetar med veterinärmedicinsk bakteriologi. Såväl praktiserande veterinärer som forskare kan ha användning för databasen som idag rymmer information om 206 bakterier inklusive underarter inom 80 släkten.

– Vi täcker in de viktigaste bakterierna inom veterinärmedicinen, men vi utökar antalet allt eftersom. Vi har också ett stort bildmaterial som är fritt att använda i ickekommersiella syften, säger Karl-Erik Johansson som även är initiativtagare till VetBact.

Antibiotikaresistens sprider sig snabbt mellan bakterier

Den del i bakteriers DNA som ofta bär på antibiotikaresistens är en mästare på att förflytta sig mellan olika typer av bakterier och anpassa sig till vitt skilda bakteriearter. Det kan göra allt fler bakterier resistenta mot all sorts antibiotika. Det visar en studie som gjorts av en forskargrupp vid Göteborgs universitet i samarbete med Chalmers. Resultatet publicerades i en artikel i den vetenskapliga tidskriften Nature Communications den 5 april.

Allt fler bakterier blir resistenta mot våra vanliga antibiotika, men vad värre är, allt fler bakterier blir multiresistenta mot samtliga kända antibiotika. En stor del av genöverföring mellan bakterier sker med hjälp av så kallade konjugativa plasmider, en genetisk del av bakteriens DNA. En plasmid kan bara existera och föröka sig inne i en cell där den använder sig av cellens maskineri, men kan sedan överföras till en annan cell och på så sätt sprida sig mellan bakterier.

Forskargruppen har studerat en grupp av de kända bärarna av antibiotikaresistensgener: IncP-1-plasmider. Resultaten visar att plasmider från IncP-1-gruppen har befunnit sig i och anpassat sig till vitt skilda bakterier, vilket innebär att dessa plasmider idag innehåller delar som anpassats till olika bakterier. Det tyder på en mycket god anpassningsförmåga och att dessa plasmider relativt fritt kan röra sig mellan, och trivas i, vitt skilda bakteriearter.

Källa: Pressmeddelande från Göteborgs universitet den 6 april.

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forsknings

ÅRSMÖTE

Gamla, nya och blivande medlemmar hälsas hjärtligt välkomna till årsmöte för Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning ***den 24 maj kl. 14.00 i Skeppet, SVA***.

I samband med årsmötet delas Sällskapets pris för bästa publikation 2008–2010 ut och i anslutning till det hålles presentationen ***"Viral metagenomik inom veterinärmedicin – en möjlighet för upptäckt av nya virus i sjuka såväl som friska djur"*** av Fil. Dr. Anne-Lie Blomström.

Kaffe och tårta serveras!

Se även Sällskapets hemsida: www.vetmedforsk.se.

Bli Livsviktig!

Bli regelbunden givare på cancerfonden.se eller ring 020-59 59 59.

Vi tänker besegra cancer. Vill du vara med?

Cancerfonden

Jag har fått en diagnos!

Om generationsklyftor och åtgärder vid mastit

THOMAS MANSKE, leg veterinär, VMD*

Varje generation medborgare har sina särdrag, vilket också gäller för veterinärer. Hur generationstillhörigheten påverkar arbetssätt och val av behandlingsmetoder för koveterinärer diskuteras i följande artikel.

I en undersökning av skandinaviska koveterinärers syn på smärta och smärtlindring sågs skillnader beroende på vilket decennium veterinärlegitimationen erhållits (1). Kanske är det inte bara kunskapen som förmedlas till de blivande veterinärerna under utbildningen som ändras med tiden, förhållningssättet kanske även styrs av vilken generation de tillfrågade veterinärerna tillhör?

När American Association of Bovine Practitioners (AABP) ville undersöka vad som orsakade det sviktande intresset för produktionsdjurspraktik bland nyutexaminerade veterinärer, gavs uppdraget till en arbetsmarknadspsykolog, Brian Sorge. Resultaten av dennes undersökningar presenterades på AABPs konferens 2007. En viktig slutsats blev, att de kvinnor som tillhör Generation Y (födda 1981–95) och som därmed utgör en stor andel av de veterinärer som examineras nu, har helt andra prioriteringar för sitt yrkesliv än vad tidigare generationers män har haft. Utformningen av det fältveterinära yrket, som vi känt det från James Herriot och framåt, tilltalar dem helt enkelt inte (Figur 1).

Generationsskillnader (om sådana nu finns) påverkar inte bara vilken typ av arbete man söker sig till som nyutexaminerad veterinär, men också hur man vill att arbetet ska bedrivas. Enligt Brian Sorge prioriterar generation Y ”A great time – and strong leaders”. De vill ha klara, väl definierade arbetsuppgifter och tät återkoppling från en tydlig ledare, de vill helst arbeta i team med nära medarbetare (vilka ofta är/blir deras vänner även på fritiden) och de är mer intresserade av att ha en flexibel arbetstid (gärna deltid) än att tjäna stora pengar. Det är kanske inte så konstigt att de söker sig till djursjukhus eller andra kliniker i stället för ett jobb på fältet?

GOD GOTLÄNDSK VETERINÄRPRAKTIK

Ett sätt att tillgodose yngre generationers veterinärers behov av tydlig arbetsledning i vardagen kan vara att på arbetsplatsen enas om hur man utför olika uppgifter, att ta fram så kallade Standard Operating Procedures (SOP).

Att utarbeta en SOP för åtgärder vid mastit var målsättningen när Distriktsveterinärerna (DV) och Maggan Båtelsson från Husdjursföreningen Sverige träffades för att diskutera vad som är God Gotländsk Veterinärpraktik vid mastit hos mjölkko. Mötet arrangerades i samverkan mellan DV och Boehringer Ingelheim Vetmedica (BI-vet). Ylva Persson från SVA och Svensk Mjölk bidrog med en vetenskaplig uppdatering rörande behandling av juverinflammation, samt gav lite förhandsinformation ➤

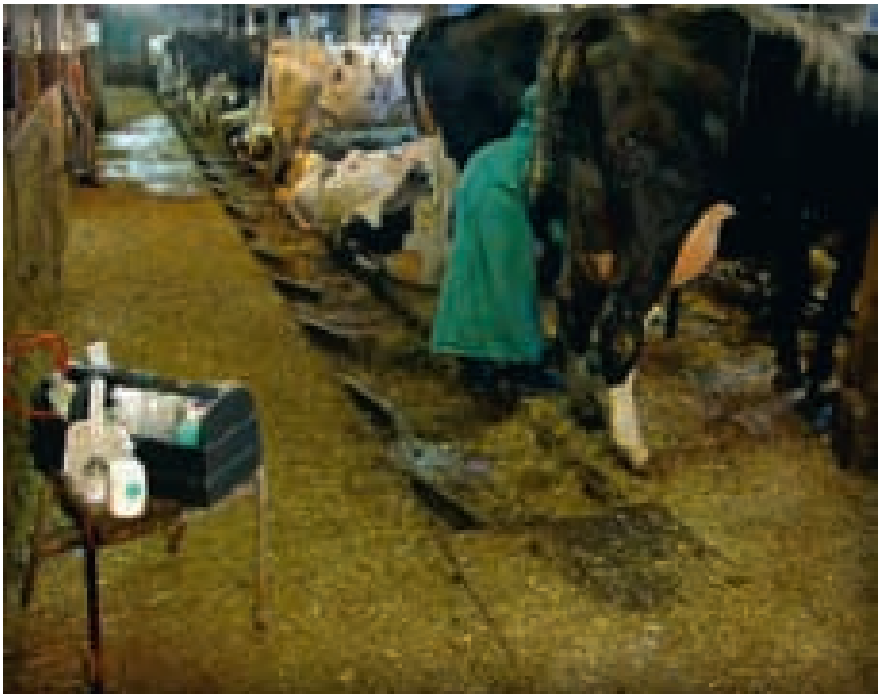

FIGUR 1. *Mastit hos gotländsk mjölkko – en klassisk veterinär insats i en solitär yrkesroll som kanske passar yngre generationers veterinärer illa?*

om relevanta avsnitt av SVS kommande antibiotikapolicy.

NOAKS ARK I ÖSTERSJÖN

Christina Nyman från BI-vet gav inledningsvis en bild av ”öjn” med en fastlandsveterinärs ögon. Christina konstaterade att djurunderlaget på Gotland borde ge utmärkta förutsättningar för att bedriva veterinär verksamhet: koantalet är högt och har inte sjunkit nämnvärt sedan toppen på 1930-talet, det finns långt fler hästar per capita än i något annat län och fler lamm (som vi på svenska kallar ”får”) än det finns människor. Kanske blir vardagen därmed så hektisk att man inte hinner reflektera, eller ge varandra en hjälpande hand? Hur drabbar det i så fall den kollegiala samvaron?

MÅNGA GENERATIONER PÅ ARBETSMARKNADEN

Med hänvisning till Brian Sorges uttalanden om olika generationers önskemål, kan man konstatera att de yngsta kollegerna på arbetsplatsen sannolikt lider mest när arbetsbelastning försvårar diskussioner, handledning och återkoppling. Undertecknad berättade att det på arbetsmarknaden för tillfället finns representanter från fyra generationer: ”Traditionalister” (födda före 1945), ”Babyboomers” (födda 1945–1964), samt ”Generation X” (födda 1965–1980) och ”Y” (födda 1981–1995). Dessa generationer präglas av sina uppväxtförhållanden, inte minst av relationen till föräldragenerationen, vilken man på ett eller annat sätt revolterat eller försökt profilera sig mot.

EN UTSTRÄCKT HAND ÖVER GENERATIONSKLYFTAN

Genom att ge utrymme för att kolleger på en arbetsplats (kanske beroende på generationstillhörighet) har olika målsättningar med sitt arbete och sitt liv, kan ett bättre arbetsklimat skapas. Representanter för Generation X presterar t ex bäst när de får arbeta självständigt, medan Generation Y föredrar att arbeta i team. Önskan om samarbete och tydlig arbetsledning är ett så utpräglat drag för denna generation, att såväl babyboomers som generation X menar att Y har svårt att stå på egna ben. ”Ingen behövde berätta för mig hur jag skulle utföra mitt arbete” är ett uttalande som generation Y ofta får höra (Figur 2). Generation X och Y menar å andra sidan att arbetet spelar en alltför stor roll i Babyboomers liv. Även om den kategorisering som indelning i generationer medför är stor var känslan av igenkännande hög, en deltagare (från generation Y) utbrast till och med ”Äntligen har jag fått en diagnos!”.

FIGUR 2. *Vid ensamarbete kan nedskrivna rutiner vara ett stöd för den som behöver ledning. Utarbetandet av sådana rutiner för mjölkgården är en utmärkt grund för samarbete mellan veterinär och lantbrukare.*

ÅTGÄRDER VID MASTIT – ETT SÄLLSKAPSSPEL?

Kunskap om, och acceptans av, skillnader i synsätt på arbete mellan olika generationer kan bidra till att underlätta samarbetet på en arbetsplats. För att tillgodose yngre veterinärers önskan om handledning och tydliga anvisningar är det t ex viktigt med en öppen diskussion om arbetsmetoder, såsom hur man behandlar juversjukdom hos mjölkkor. På mötet diskuterades åtgärder vid olika mastitfall med utgångspunkt i det spel som BI-vet utvecklat och som lyfter fram deltagarnas olika kunskap och erfarenhet – och de varierade. Rutinerade rävar mötte nyutexaminerade stjärnskott i en jämställd, öppen och bitvis livlig diskussion. En av de yngre deltagarna berättade att hon är uppvuxen med stora besättningar och lösdrift.

”Jag känner inte till hur det var i de små besättningarna förr, eller om den relation som fanns mellan veterinärer och producenter. Är det då inte bättre att jag jobbar med de kunder jag har idag, på det sätt som de vill?”

NYA RÖN OCH GAMLA SANNINGAR

Även Ylva Persson tog i sin framställning utgångspunkt i ett antal kliniska fall. Det första rörde en nykalvad ko, liggande, kall, apatisk, med lätt missfärgat juver, ”mjölken” gulaktig och delvis koagulerad. Hur ska man bäst hantera fallet? Om man väljer att behandla, hur väljer man antibiotika? Om det visar sig vara en coli – ska man då behandla med antibiotika?

Det pågår för närvarande ett landsomfattande försök i regi av Svensk Mjölk och SVA, för att utreda effekten av enrofloxacinbehandling vid colimastit. Slutförandet av försöket dröjer dock beroende på svårigheten att få in tillräckligt med fall. En preliminär sammanställning visar nämligen att mindre än hälften av de mastiter som misstänkts vara orsakade av *Escherichia coli* kunnat konfirmeras med odling på SVA.

Åtgärder vid mastit orsakad av *Streptococcus agalactiae* gav upphov till en lång diskussion, delvis beroende på de behandlingsrekommendationer Ylva presenterade, delvis beroende på att det på Gotland finns en besättning där man sett (skenbart?) mycket dåliga behandlingsresultat. ”Skenbart” eftersom bakterien är så smittsam, och den eventuella immuniteten efter genomgången infektion så kort, att återinfektioner sannolikt ligger bakom flera upplevda ”misslyckade” behandlingar. De nordiska rekommendationerna avseende behandling av *agalactiae*-mastit i besättningar som undergår ett långsiktigt juverhälsoarbete, går på många sätt stick i stäv med vad många fått lära sig: Behandling med juvertuber med penicillin, i samtliga spenar, under tre dagar rekommenderas. Dessutom behandling av subkliniska mastiter (Figur 3). Detta var nya tongångar för många.

FIGUR 3. *Behandling med juvertuber med penicillin, i samtliga spenar, under tre dagar rekommenderas vid mastit med* Streptococcus agalactiae.

TJUVTITT PÅ POLICY

Det är inte alltid som val av åtgärder uteslutande baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. På Gotland, liksom på många andra platser, upplever veterinärer att det finns ett starkt tryck från lantbrukare att sätta in exempelvis ➤

Statligt anställda får mer pension för pengarna

Du som är statligt anställd omfattas av tjänstepensionsavtalet PA 03. Från och med den 1 januari 2011 sänks förvaltningsavgifterna i den individuella ålderspensionsdelen. Det innebär att du som är statligt anställd nu har möjlighet att få en högre tjänstepension än tidigare.

Den individuella ålderspensionen bygger på att din arbetsgivare varje månad sätter av 2,5 procent av din utbetalda lön. Det är sedan du som väljer hur dessa pengar ska placeras och vilken försäkringsgivare som ska förvalta just dina pengar. Detta val kallas för det individuella valet.

På www.spv.se kan du på ett enkelt sätt jämföra försäkringsutbud och olika avgifter innan du väljer vilken försäkringsgivare som ska förvalta dina pengar.

De sänkta avgifterna är resultatet av ett arbete mellan arbetsmarknadens parter och innebär att försäkringsgivarna inte får ta ut hur höga avgifter som helst när de förvaltar dina pengar.

Källa: Tidningen Universitetsläraren nr 6/2011.

FIGUR 4. *Skandinaviska kointresserade veterinärer på Juniorkurs 2010: någon babyboomer, några generation X, de flesta dock kvinnor ur generation Y. Alla är uttalat intresserade av veterinärt arbete med mjölkkor, men* hur *de väljer att utföra detta arbete beror delvis på deras generationstillhörighet.*

➤ enrofloxacin vid coli-mastiter, eller ceftiofur vid klövspaltinflammation. Någon hävdade att ”det vore bättre om inte ceftiofur och enrofloxacin marknadsförts, då hade vi sluppit ta debatten”.

För att stå emot oönskade påtryckningar om förskrivning av läkemedel som har en kritisk betydelse inom humansjukvården krävs det en enad veterinär front. SVS kommer snart att presentera sin antibiotikapolicy för nötkreatur och gris. Riktlinjerna i denna policy är avsedda som ett stöd för den praktiserande veterinären, inte minst i dialogen med djurägare. Ylva berättade att policyn kommer att förespråka behandling med bensylpenicillin vid mastit orsakad av ej penicillinasbildande grampositiva bakterier, och att förstahandsvalet vid infektion med *E coli* är enbart understödjande behandling (alltså att helt avstå från behandling med antibiotika). Behandling med fluorokinoloner rekommenderas däremot vid infektion med *Klebsiella* spp.

NÅGOT FÖR GENERATION Y ATT BITA I

Avslutningsvis poängterades att på samma sätt som man inte kan bemöta kolleger från olika generationer som om de ”bara” vore veterinärer (Figur 4), kan man inte alltid hantera likartade mastiter i olika besättningar på samma sätt. Åtgärderna vid mastit bör tillpassas den enskilda gårdens förutsättningar och målsättningar. Utan en konsekvent uppföljning av insatta åtgärder är det svårt att veta vad som fungerar i den enskilda besättningen. Sådan uppföljning bör göras återkommande, förslagsvis en eller ett par gånger per år, genom att studera det kliniska tillfrisknandet, celltalets utveckling, och vid behov genom förnyad bakteriologisk undersökning cirka en månad efter insatt behandling. Först efter att man på detta sätt skapat sig en uppfattning om juverhälsodynamiken i den enskilda besättningen kan man i samråd med lantbrukaren utveckla optimala åtgärdsprogram för juverhälsostörningar – en passande utmaning för yngre generationers veterinärer.

Referens

1. Thomsen et al. Scandinavian bovine practitioners’ attitudes to the use of analgesics in cattle. Vet Rec, 2010, 167, 256–258.

***THOMAS MANSKE,** leg veterinär, VMD, Boehringer-Ingelheim Vetmedica, Högstena Lilla Stutagården, 521 62 Stenstorp.

Rättigheter och skyldigheter som vikarie

Frågan i detta nummer handlar om vilka rättigheter och skyldigheter man har på en vikariatstjänst. Det finns regler som i vissa fall skyddar arbetsgivaren och i andra fall arbetstagaren, så att villkoren under ett vikariat blir rimliga för båda parter.

FRÅGA

Den här gången har AVF fått tre frågeställningar som berör angränsande områden:

1. Jag ska vikariera i sommar, har jag möjlighet att ta ledigt mitt i om jag redan bestämt när jag ska jobba? I mitt anställningsavtal står att jag har ett vikariat från och med 15 juni till och med 1 augusti?

2. Jag har tillfällig anställning på ett djursjukhus på ett graviditetsvikariat men har nu blivit erbjuden en fast anställning på ett annat ställe. Kan jag sluta direkt eller har jag uppsägningstid?

3. Jag har varit anställd i nästan två år på ett vikariat och den som jag vikarierar för ska antagligen säga upp sig. Vilken chans har jag att få hennes tjänst?

SVAR

Fråga 1: Huvudregeln för semester vid kortare vikariat är att vikariatet måste vara längre än tre månader för att rätten till semester ska finnas. Ditt vikariat är kortare än så och då krävs det en överenskommelse mellan dig och din arbetsgivare för att du ska få ut semesterledighet. Får du inte ledigt får du istället så kallad semesterersättning i form av pengar. Du kan kanske byta schema med en kollega men du kan inte bara ta ledigt. Vill du sluta i förtid för att ta semester finns det risk att du blir skadeståndsskyldig till din arbetsgivare för arbetsvägran. Man har ingen uppsägningstid på ett tidsbegränsat vikariat utan måste jobba tiden ut.

Fråga 2: Du måste titta i ditt anställningsavtal. Står det där att du är anställd från ett visst datum till och med ett visst annat datum kan varken du eller din arbetsgivare säga upp avtalet i förväg om ni inte är överens om det. Står det däremot att du är anställd tills vidare, dock längst till ett visst datum eller till dess ordinarie innehavare av tjänsten återkommer, kan både du och arbetsgivaren säga upp anställningen med iakttagande av aktuell uppsägningstid, i detta fall normalt en månad.

Fråga 3: När din sammanlagda tid för vikariat eller annan visstidsanställning hos en arbetsgivare överstiger två år inom en femårsperiod, övergår din anställning automatiskt till en tillsvidareanställning. Kommer sedan den ordinarie anställde tillbaka kan arbetsbrist uppstå. Då blir det personen med kortast total arbetstid hos arbetsgivaren som sägs upp.

FREDRIKE RITTER
ordförande AVF

---

noterat

Veterinär tar över konkursdrabbat djursjukhus

Det konkursdrabbade djursjukhuset i Skara lever vidare, meddelade tidningen Land Lantbruk den 11 april. Anette Skoog, veterinär och fåruppfödare norr om Örebro, tar över som ägare.

Bara några timmar innan konkursförvaltarens tidsfrist löpte ut bestämde sig Anette Skoog för att ta över djursjukhuset i Skara som de senaste sju åren drivits i stiftelseform.

– Detta är ett beslut som jag har fattat efter noggrann analys. Vi har ett tufft utgångsläge men jag har en plan för hur vi ska klara det, säger hon i en tidningskommentar.

Anette Skoog, 37, arbetade i läkemedelsindustrin innan hon för tre år sedan startade fåruppfödning norr om Örebro tillsammans med sin make. Hon valdes tidigare i år in i styrelsen för Sveriges Djurbönder och har även suttit i styrelsen för Sveriges Veterinärförbund.

– Jag har inte för avsikt att vara en frånvarande VD. Jag kommer att vara här för att driva verksamheten, säger Anette Skoog.

Hur många av de 30-talet anställda som får fortsätta på djursjukhuset är i skrivande stund inte avgjort.

insänt

Djur ska inte utsättas för orimliga behandlingar

Djurförsäkringsbolagen If och Sveland framförde i TV-programmet Kalla Fakta den 17 mars kritik mot veterinärer för att överbehandla försäkrade djur. Kritiken uppfattades av många veterinärer som generell mot hela kåren, och bolagen vill därför här förklara bakgrunden till sitt utspel.

insänt

Med anledning av TV4 Kalla Faktas inslag den 17 mars har vi från försäkringsbolagen ombetts ge kommentarer till veterinärförbundet avseende vårt ställningstagande.

I programmet framfördes kritik mot överbehandlingar av djur. Att detta förekommer betyder inte att veterinärer generellt gör så. Det är ingen anklagelse mot alla professionella och kompetenta veterinärer. Som försäkringsbolag har vi dock uppmärksammat ett växande antal allvarliga fall och vi menar att det är en viktig diskussion som alla behöver föra.

REAKTIONER FRÅN DJURÄGARE

Efter programmet har vi fått många reaktioner från djurägare. De allra flesta uppskattar att frågan tas upp och många ger exempel på hur deras husdjur råkat illa ut. Djur ska inte behöva utsättas för orimliga behandlingar, varje fall är ett för mycket.

Den ekonomiska frågan är också betydelsefull. Försäkringspremiens storlek är helt relaterad till kostnaderna. De ökade kostnaderna leder till höjda premier på djurförsäkringar. I slutändan riskerar det att djurägare avstår från att försäkra sina djur, vilket alla förlorar på.

ETISK DISKUSSION BERÖR ALLA

Vi vill poängtera att det inte är för att skapa högre vinster i försäkringsbolagen, (vilket framfördes av en veterinär i programmet), som vi ställde upp och svarade på journalisternas frågor. Vi är naturligtvis företrädare för våra bolag, men främst värnar vi om djuren.

Vi vill gärna bidra till att utveckla gemensamma förhållningssätt. Var de etiska gränserna går inom djursjukvården är en sak som berör oss alla.

JENNY STENBERG,
försäkringsbolaget If
URSULA LIGE BERGLUND,
Sveland Djurförsäkringar

noterat

Anna Ekström lämnar Saco

Sacos ordförande Anna Ekström förordnades den 31 mars som generaldirektör för Skolverket. Hon kommer att tillträda sin nya tjänst den 23 maj, då hon också lämnar ordförandeposten i Saco.

– Det är med sorg i hjärtat som jag lämnar uppdraget som ordförande i Saco, säger Anna Ekström. Jag har varit aktiv i Saco nästan hela mitt vuxna liv, och det är svårt att komma på ett finare uppdrag än att företräda Sveriges akademiker. När jag nu efter drygt nio år slutar, är jag särskilt stolt över att Saco och Sacos medlemsförbund har vuxit med 13 procent, mer än 80 000 förbundsmedlemmar, under den tid jag varit ordförande.

– Det viktigaste som hänt under min tid är decentraliseringen och individualiseringen av lönebildningen. Lönerna är den fackliga kärnfrågan. Sacos förbund har gått i spetsen, Saco kansli har bidragit med kvalificerad forskning, men framför allt är den dystra trenden för långtidsutbildade, lågavlönade kvinnor på väg att brytas, konstaterar Anna Ekström.

Enligt Sacos stadgar inträder Sacos förste vice ordförande Richard Malmborg som ordförande till dess en extra kongress har hållits och ny ordförande valts. ■

Ny adress? Ny e-post?
Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se

Smådjurskonferens vid SLU – med fokus på forskningen

I mitten av januari anordnade SLU en framtidsdag för landets smådjursforskning. Avnämare från alla områden träffades för att diskutera vilka områden på smådjurssidan som det är mest angeläget att få mer kunskap kring.

insänt

Den 19 januari samlades närmare 200 personer för att delta i en av SLU anordnad konferens om forskning på smådjur. Deltagarna var bidragsgivare av forskningsmedel, intressenter och mottagare av bidrag, representanter från hund- och kattorganisationer samt övriga intresserade. Organisatör av konferensen var kommittén för smådjursfrågor vid Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Kommittén har som uppdrag att utforma ett förslag till ramprogram för SLUs framtida forskning på djurslagen. Smådjurskonferensen var ett led i utvecklingen av ramprogrammet tillsammans med svenska organisationer som har ett stort intresse för forskning rörande hund och katt.

Deltagarna hälsades välkomna av Bodil Ström Holst som delgav upplägget för dagen i form av diskussioner både i grupper och gemensamt med alla deltagarna. Det övergripande syftet med diskussionerna var att ta reda på vilka förväntningar de inbjudna organisationerna har på SLU och dess forskning under de kommande åren.

Under SLUs smådjurskonferens framkom bland annat att mer fokus önskas på etik versus kostnader vid den framtida behandlingsutvecklingen.

DIALOG MED FODERINDUSTRIN EFTERFRÅGAS

Deltagarna placerades i diskussionsgrupper, i första hand med anknytning till deras specialintressen, som begärts av och redovisats till kommittén före konferensen. Gruppernas diskussionsämnen var t ex läkemedelsintensiv behandling, sunda, hållbara djur, nutrition, diagnostikutveckling, behandlingsutveckling, djurslaget katt, mentalitet samt välfärd för djur och människa.

Redovisningarna från de olika grupperna innehöll åtskilliga tänkvärda förslag och önskemål för den framtida forskningen som tacksamt togs emot av kommittén. Det framkom t ex att en betydligt bättre dialog behövs mellan foderindustrin och SLU om nutritionsfrågor och att mer fokus önskas på etik versus kostnader vid den framtida behandlingsutvecklingen.

Såsom en av representanterna för de bidragsgivande organisationerna såg undertecknad konferensen som en alldeles utmärkt möjlighet att delta i en dialog om den framtida inriktningen av forskning för hund och katt. SLU är den viktigaste forskningsinstansen i Sverige på området och deltagarna vill rikta ett varmt tack till organisatörerna för en väl organiserad och värdefull konferens.

BERNDT KLINGEBORN
ordförande
Agrias/SKKs forskningsråd

Tidiga(re) förordningar om boskapspesten

Med anledning av Göran Jönssons biografi över Peter Hernquist i veterinärtidningen nr 4/11, vill följande insändare göra en historisk komplettering. Boskapspesten härjade i Sverige även innan Hernquists tid, vilket resulterade i att landets första epizootilag instiftades redan 1722.

insänt

ILLUSTRATION: JACOBUS EUSSEN

Teckningen visar boskapspestens härjningar i Holland under mitten av 1700-talet. Sveriges första boskapspestepizooti ägde rum i Skåne 1721–1724.

Då jag har haft nöjet och privilegiet att på Djursmittutredningens uppdrag studera det statliga djursmittskyddets historia (1) tar jag mig friheten att komma med en liten komplettering till Göran Jönssons charmanta biografi över Peter Hernquist i SVT 4/2011. Där återfinns en bild på en kunglig förordning daterad den 26 mars 1745, vilken stadgade om införselförbud för nötkreatur från Holstein och Holland. I bildtexten anges att det var den första svenska förordningen över åtgärder för att förhindra boskapspest.

Det är helt riktigt att detta var den första förordningen som (för djursjukdomar) reglerade vårt gränsskydd gentemot andra länder. Däremot hade vi redan då haft några decenniers erfarenhet av sjukdomen inom det egna landet. En erfarenhet som också hade hunnit ge ett visst avtryck i lagboken.

FÖRÖDANDE DJURSMITTA

Sveriges första boskapspestepizooti ägde rum i Skåne 1721–1724. Det finns inga officiella uppgifter om antalet drabbade nötkreatur under denna tid men att situationen stundvis var kritisk visar följande rapport signerad landshövdingen i Malmöhus län i februari 1722:

”Oxpesten har frätit nog omkring sig, så att otroligen många kreatur därigenom bortryckte äro. Samma sjukdom går dagligen omkring på de orter han förr icke varit, så att de byar finnas, varest 3 à 400 kreatur bortdöde äro, och stå herrgårdarna alldeles av boskap utdödde”, senare i juli samma år rapporteras att sjukdomen ”sig mer och mer utvidgar, kunnandes inga medel eller vad flit man brukar hindra dess fortgång. Boskapen dör så snart nu på marken och gräset som den uti vintern dödde i husen”.

Men även om Skåne denna gång var det första (och troligen det enda) smittade länet var det huvudstaden som var först när det gällde att i författningsform försöka stävja smittspridningen. Den 22 december 1721 utkom ”Öfverståthållarens i Stockholm publikation till förekommande av boskapssjukans och fänadspestens införande i hufvudstaden”. Enligt Schoug (2) är det också den första officiella handling man känner till angående åtgärder mot smittsamma boskapssjukdomar i vårt land. Den första nationella responsen hos lagstiftarna kom några veckor senare, den 13 januari 1722, i och med utgivandet av ”Kongl

Majts Nådige Förordning huru förhållas bör til förekommande af den på åtskillige orter i riket upkomne boskapssjukan och fänadspesten”.

SVERIGES FÖRSTA EPIZOOTILAG

Den nya författningen gav bland annat allmänheten instruktioner om hur man skulle bete sig vid sjukdomsutbrott. Inträffat fall av boskapssjuka skulle inom 24 timmar anmälas till kronobefallningsmannen. Den ledande tanken i författningen var sedan att söka hindra samfärdseln och förbindelsen mellan smittade och fria orter beträffande allt som kunde tänkas vara smittoförande. Tillämpningsområdet var kort och kärnfullt satt till en ”skadelig boskapssiukdom och ovanlig Fänadspest den där ansticker lika som en pest”. Lagstiftningens syfte gick heller inte att missförstå, nämligen att ”hindra denna skadeliga farsotens utvidgande samt densamma, med Guds bistånd, alldeles utrota”. Detta var alltså vår allra första epizootilag.

Sverige kom under 1700-talet att drabbas av fem större och en mindre epizooti av boskapspest. Då Peter Hernqvist kom hem från Lyon 1769 kom hans tjänster att i viss utsträckning anlitas vid det sista stora utbrottet av boskapspest 1767–1772. Weibull (3) konstaterar dock att de åtgärder han föreslog till stor del strandade ”på den obildade allmogens oförstånd och oefterrättlighet”.

Referenser

1. Cerenius F. Det svenska djursmittskyddets historia fram till år 2000. Folkhälsa – Djurhälsa, Ny ansvarsfördelning mellan stat och näring. SOU 2010:106, Bilaga 6, 2010.
2. Schoug E. Öfversigt af Svenska veterinärväsendets historia. Lund, 1899.
3. Weibull CG. ”Boskapsskötseln 1719–1800”, i Skånska jordbrukets historia intill 1800-talets början. Skrifter utgivna av de skånska hushållningssällskapen. Lund, 1923, 195–214.

FOLKE CERENIUS
leg veterinär

Noromectin vet pasta Rx

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och styngflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Har betydligt kortare grepp än andra ivermectinsprutor och passar alla händer

Räcker till 700kg kroppsvikt

Fri från smaktillsatser

Pastan är vit och syns vid spill

3 års hållbarhet

N-vet erbjuder hästägare **gratis träckprovsanalys** vid behov

Receptblock
Kontakta N-vet för beställning

Tel: 018-57 24 30
018-57 24 31
Fax: 018-57 24 32

N-vet
LÄKEMEDEL

Vår målsättning är att alltid erbjuda lägsta pris

20110202

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park
751 83 Uppsala

Tel: 018-57 24 30 / 31
Fax: 018-57 24 32

E-post: info@n-vet.se
Hemsida: www.n-vet.se

Svensk Veterinärtidning står sig bra

En av Svensk Veterinärtidnings läsare, bosatt i Schweiz, vill kommentera den debattartikel som i nummer 15/10 bland annat kritiserade tidningens innehåll. SVT står sig bra i jämförelse med sin schweiziska motsvarighet, konstaterar insändaren.

Jag blev något upprörd å SVTs vägnar över debattartikeln ”Någonting är ruttet i konungariket Danmark”, SVT nr 15, november 2010. Såsom bosatt och engagerad i det schweiziska veterinärlivet är jag mer än nöjd med vad SVT publicerar. Den schweiziska motsvarigheten till SVT är SAT (Schweizer Archiv für Tierheilkunde (Schweiziskt arkiv för djurläkekonst)). Bara namnet avslöjar det torra innehållet. Förutom de vetenskapliga artiklarna innehåller den tidningen enbart föreningsrapporter och bokrecensioner.

Det enstaka bildmaterialet framställs så gott som alltid i svartvitt. En jämförelse utfaller definitivt till SVTs fördel med artiklar över det aktuella veterinärläget, ansvarsrapporter, vetenskapliga artiklar etc.

Jag är mer än nöjd med er tidning och anser att även positiva åsikter bör vidarebefordras.

CATHERINE SANDBLOM GAUTSCHI
leg veterinär, Muri, Schweiz

STARTVAC®
Nytt mastit-vaccin mot *Staphylococcus aureus*, koagulas negativa stafylokocker (KNS) och koliforma bakterier.

STARTVAC® vaccinationsprogram
I besättningen ger Startvac den bästa effekten, när varje enskild ko vaccineras på rätt tidspunkt i förhållande till kalvningsdatum. Startvac introduceras därför i besättningen över en period, och den totala effekten ses först, när alla kor har börjat en ny laktation.

ATC VET-KOD QI02AB.
RECEPTBELAGT. GODKÄND SPC 11/02/09.

NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel:08-449 46 50 Fax: 08-449 46 56
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se
NORDVACC

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

Utbildningsdag för specialist-examinatorer

Fredagen den 25 mars samlades 17 delegater från ESK (examinations- och styrkommitté)-grupperna för steg II-specialisering samt fyra från ESK-hund och katt, häst, plus ett par observatörer på Krusenbergs herrgård utanför Uppsala. SVS hade ordnat en utbildningsdag i examinationsteknik som förberedelse för de steg II-examinationer som snart kommer att bli aktuella.

Programmet för dagen hade arrangerats med hjälp av Anna Hertman från SLU som förberett det hela och också lotsade deltagarna genom dagen på ett intressant och givande sätt. Föreläsningar varvades med grupparbeten som sedan redovisades och gav upphov till gemensamma diskussioner. Ämnen som togs upp var bland annat ”Att bedöma kunskap och färdighet”, ”Examinationens utmaning”, ”Varför, vad, när och hur bedömer vi” samt olika examinationsformer. Samtliga delegater sade sig vara mycket nöjda med dagen, alla fick nya idéer och funderingar kring hur utbildningsplanerna kunde förbättras och klargöras.

SVS vill framföra ett stort tack till Anna Hertman och till SLU som lät oss utnyttja Annas förnämliga pedagogiska kunskaper en hel dag.

CHRISTINA AROSENIUS
generalsekreterare, SVS

Ledamöter från bland annat examinations- och styrkommittégrupperna för specialisering på hund och katt plus häst samlades på Krusenbergs herrgård för egen fortbildning.

Smådjursklinik till salu

Väletablerad mindre smådjursklinik utanför Borås säljes. Kliniken drivs i dag på deltid, men har en stor kundbas och mycket god potential för att kunna utvecklas. För mer information ring 070-7638798 under kvällstid.

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag!

kanslinytt

Ny biträdande generalsekreterare till SVS

Sveriges Veterinärförbund har glädjen att hälsa veterinär Lisa Hernblad välkommen till posten som biträdande generalsekreterare i Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Lisa tillträder tjänsten den 29 augusti 2011. Hon är

specialist i dermatologi hos hund och katt. Från sitt senaste arbete på Regiondjursjukhuset Bagarmossen i Stockholm har hon erfarenhet av utbildningsfrågor och verksamhetsutveckling – något som kommer väl till pass på den nya tjänsten som biträdande generalsekreterare, inte minst i det fortsatta arbetet med specialistutbildningarna.

EVAMARI LEWIN
förbundsordförande

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst *kontakta förbundskansliet* för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Amelie Lothigius eller Anders Lefrell, tel: 08-545 558 20.

läkemedel

Ny återförsäljare

Cydectin vet (moxidectin) och Cydectin comp vet (moxidectin, praziquantel), avmaskningsmedel för häst tillhandahålls fr o m 1 mars 2011 av Orion Pharma Animal Health, Box 520, 192 05 Sollentuna. Läkemedlen har tidigare sålts av CEVA Vetpharma AB. Inom kort finns ytterligare information om Cydectin vet och Cydectin comp vet åter på FASS.se.

Nationellt centrum för djurvälfärd

inbjuder till 2-dagars-kurs i

Djurskyddsbedömning nöt

Datum	Plats	Sista anmälningsdag
11-12 maj	Uppsala, SLU	26 april 2011
16-17 maj	Skara, SLU	26 april 2011
18-19 maj	Jönköping, Jordbruksverket	26 april 2011
15-16 juni	Umeå, SLU	20 maj 2011

Målgrupp: Besättningsveterinärer (framför allt förskrivare för villkorad läkemedelsanvändning) och länsstyrelsepersonal. Övriga intresserade är välkomna i mån av plats.

Pris: 300 SEK för länsstyrelsens personal samt veterinärer som förskriver eller kommer att förskriva villkorade läkemedel. Övriga intresserade är välkomna i mån av plats till en kostnad av 3 000 SEK exkl moms. I kursavgiften ingår luncher och fika.

Anmälan och info: Anmäl dig senast anmälningsdagen via www.slu.se/scaw. (I mån av plats kan anmälan ske i efterskott.) På hemsidan finns också mer information om kursen.

Frågor: Eventuella frågor ställs till Maria Forsberg Lönn, maria.lonn@slu.se, 018-67 21 57.

FOTO: LOTTA BERG, SLU

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Intratorakalt fibrosarkom.

Makroskopiskt ses en stor, vit, multilobulär nybildning lokaliserad till och utfyllande en stor del av vänster bröstkorgshalva (Figur 4, svart pil). Nybildningen trycker på vänster lunghalva, som till följd av detta är helt sammanfallen, dvs säte för omfattande kompressionsatelektas. Anskärning av tumören visar en plan, homogen, fast, vit snittyta med ett något nätliknande/retikelartat mönster (Figur 5, grön pil). Mikroskopiskt består tumörvävnaden av långsmala, spolformade celler (Figur 6, blå pil) omgivna av rikliga mängder rödaktigt färgade, kollagena trådar/bindvävstrådar (Figur 6, svart pil). De spolformade cellerna är pleomorfa, dvs de varierar sinsemellan i storlek, form och kärnutseende.

Nybildningens makroskopiska karaktär, framför allt kombinationen av fast konsistens, vit färg och homogen tumörvävnad med nätliknande teckning, ger en klar indikation på att neoplasin har mesenkymalt ursprung. Till denna kategori tumörer räknas t ex bindvävstumörer (fibrom och fibrosarkom), brosktumörer (kondrom och kondrosarkom) samt bentumörer (osteom och osteosarkom). Den mikroskopiska bilden, med spolformade tumörceller omgivna av rikliga mängder kollagen/bindväv, gör att tumören bedöms ha bindvävsursprung. Att cellerna uppvisar tydlig pleomorfism är ett malignitetstecken, dvs tumören klassas i detta fall som ett fibrosarkom.

FIGUR 4. *Intratorakalt fibrosarkom, katt. Tumören fyller ut större delen av vänster bröstkorgshalva (svart pil) och komprimerar lungorna.*

FIGUR 5. *Intratorakalt fibrosarkom, katt. Tumören är vit, och har en plan, fast snittyta med något nätliknande teckning (grön pil).*

noterat

Pedagogiskt pris till försöksdjursveterinär

Veterinär Anne Waldemarson, verksam vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm som försöksdjursveterinär, tilldelades i mars KIs biomedicinska sektions pedagogiska pris.

Det var studenterna vid sektionen som nominerade Anne Waldemarson till priset. I motiveringen står bland annat att Waldemarson arrangerat den intressantaste och bäst organiserade kursen i hela det biomedicinska mastersprogrammet. Kursens upplägg var anpassat så att även studenter utan tidigare utbildning i ämnet kunde följa med. I slutet av kursen upplevde studenterna det som mycket stimulerande att kunna ha initierade diskussioner om djurskydd och djurvälfärd, trots en kort kurstid. Alla kursmoment höll den uppsatta tidsplanen fastän ett stort antal studenter deltog. Anne Waldemarson upplevdes dessutom alltid ha en positiv och hjälpsam inställning till sina studenter.

Pristagaren valdes ut bland sju nominerade lärare i de biomedicinska programmen vid KI.

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet

Tumören var hos den aktuella katten begränsad till torax, några tecken på en primärtumör eller metastaser i andra delar av kroppen kunde inte påvisas. Fibrosarkomet bedömdes därför vara primärt intratorakalt, men exakt var i brösthålan tumörutvecklingen startat kunde inte fastställas.

DISKUSSION

Den cytologiska undersökningen (finnålsaspiratet) var i det beskrivna fallet inte diagnostisk, vilket inte är helt överraskande. Då vävnaden i mesenkymala tumörer i många fall är mycket fast, kan det vara svårt att aspirera en tillräcklig mängd celler vid finnålspunktion. Cytologiska prover från mesenkymala tumörer är därför ibland alltför cellfattiga för att ge en diagnos.

Att fibrosarkom och andra sarkom uppträder i brösthålan är mycket ovanligt hos katt. Betydligt vanligare är lymfom, utgående från lymfknutor eller tymus i torax. Andra tumörformer, också de tämligen sällsynta, som förekommer intratorakalt hos katt är tymom och hjärtbastumörer/chemodektom. Tumörer i torax brukar oavsett typ ge upphov till liknande kliniska symtom. Symtomen uppkommer främst till följd av att neoplasierna är utrymmeskrävande, och genom expansiv växt med tilltagande storlek orsakar tryck på omgivande organ som lungor, större kärl i brösthålan, hjärta, esofagus och trakea. Vanliga symtom är därför dyspné av varierande svårighetsgrad, hosta, hydrotorax och ibland sväljningssvårigheter.

Prognosen för tumörer i torax är på lång sikt i flertalet fall avvaktande till dålig. Intratorakala lymfom kan dock i vissa fall behandlas framgångsrikt med cytostatika.

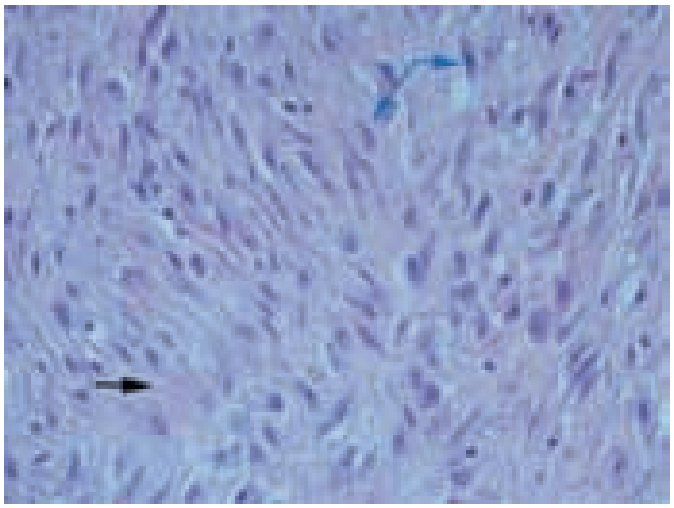

FIGUR 6. *Intratorakalt fibrosarkom. Mikroskopiskt ses spolformade mesenkymala celler (fibroblaster, blå pil) omgivna av rikliga mängder kollagena trådar (svart pil). Notera cellpleomorfism i vävnaden. HE-färgning, cirka 400 gångers förstoring.*

noterat

Skiktröntgen av stora djur nu möjlig vid UDS

Universitetsdjursjukhuset (UDS) vid SLU i Uppsala blir först i Sverige med att kunna undersöka hästar med datortomografi, DT. Den avancerade tekniken att göra skiktröntgen finns nu på plats vid avdelningen för bilddiagnostik, meddelade UDS den 11 april.

Hittills har utrustningen vid UDS mest använts till att undersöka smådjur, främst hundar. Genom storleken på den nya datortomografen är det möjligt att undersöka såväl fram- och bakben som huvud på häst. Det krävs ett speciellt bord som klarar vikten av en häst, säger Margareta Uhlhorn, chefveterinär på bilddiagnostiska kliniken vid UDS.

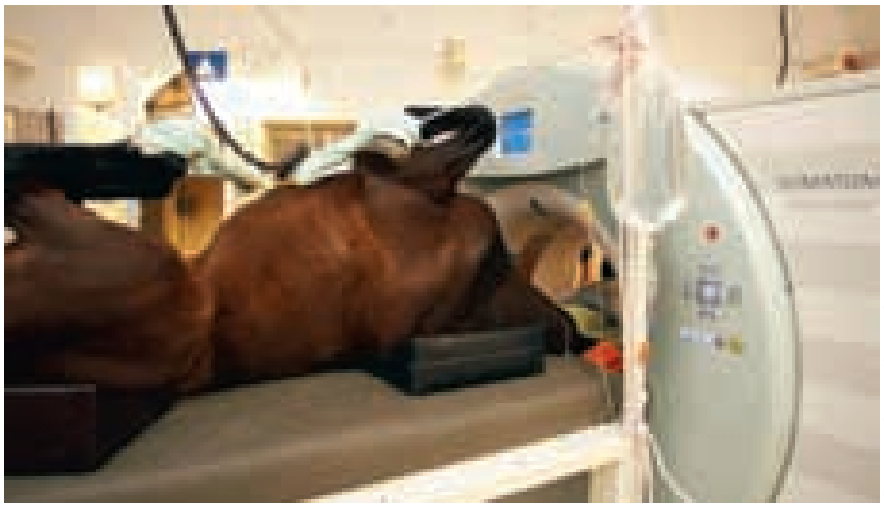

FOTO: JENNY SVENNÅS-GILLNER, SLU.

Inom humanvården används datortomografi för undersökningar av i princip alla organ. Med hjälp av DT-tekniken kan patienten avbildas i både två och tre dimensioner och man får ingen överlappning av strukturer som vid vanlig röntgen.

– Det här ger fantastiska möjligheter att se skador hos djuret som annars kan vara svåra att upptäcka med vanlig röntgen, säger Margareta Uhlhorn.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 19

11–12/5 -11. Kurs III Hälsopaket Mjölk (Rådgivningsmetodik och konsultrollen), Mjölby. Arr: Svensk Mjölk. (SVT 16/10)

NY 11–12/5 -11. Kurs Djurskyddsbedömning nöt arrangeras på SLU i Uppsala av Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: www.slu.se/scaw (se annons i denna tidning)

13–14/5 -11. Skalpellens vårmöte med kurs i övre luftvägskirurgi, Göteborg. Arr: Skalpellen. (SVT 4/11)

v 20

NY 16–17/5 -11. Kurs Djurskyddsbedömning nöt arrangeras på SLU i Skara av Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: www.slu.se/scaw (se annons i denna tidning)

NY 18–19/5 -11. Kurs Djurskyddsbedömning nöt arrangeras på Jordbruksverket i Jönköping av Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: www.slu.se/scaw (se annons i denna tidning)

v 21

27–29/5 -11. Delkurs 2 i Hästtandvård, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 23

7–8/6 2011. Kurs Antibiotikaanvändning, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 4/11)

v 24

13–14/6 -11. Kurs Djurskyddsbedömning nöt arrangeras på SLU i Umeå av Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: www.slu.se/scaw **(OBS! Kursen är inställd)**

NY 15/6 -11. Seminarium om behandlings- och försäkringsetik arrangeras i Stockholm av Sveriges Veterinärförbund. Info: www.svf.se (se annons i denna tidning)

NY 15–16/6 -11. Kurs Djurskyddsbedömning nöt arrangeras på SLU i Umeå av Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: www.slu.se/scaw (se annons i denna tidning)

v 25

20–22/6 -11. Kurs Ortodonti, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 32

13–14/8 -11. Delkurs 1 i Hästtandvård,

Sniff out the best jobs with Dechra

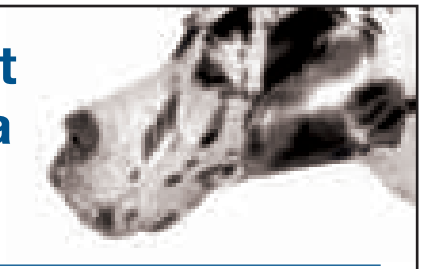

Senior Sales Representative

Är du en läkemedelskonsulent eller veterinär som söker en ny utmaning? Då letar vi efter dig!

Dechra Veterinary Products har en imponerande historia av tillväxt, som uppnås genom fortsatta investeringar i produktutveckling och människor. På grund av en spännande expansion av vårt produktsortiment, söker vi en kvalificerad läkemedelskonsulent eller veterinär till vår svenska avdelning som Seniorsäljare.

Utöver ansvaret att bygga och utveckla goda kundrelationer i Västra distriktet innebär seniorrollen ett utökat försäljningsansvar. I detta ingår det att planera, följa upp och koordinera säljaktiviteter med nyckelkunder, arrangera utbildningar, kongresser och möten mm. Seniorsäljaren kommer även att inneha en stödjande funktion till det svenska säljteamet.

Vi söker dig som är kunnig, initiativrik och resultatinriktad samt har god kommunikationsförmåga på svenska och engelska. Om ej veterinär är du auktoriserad via LIF.

Befattningen är på heltid och tillträde efter överenskommelse. Tjänsten utgår ifrån Göteborg med omnejd.

Detta är en unik möjlighet att arbeta i en utmanande och givande miljö med en mångfald av produkter inom olika produktgrupper och terapiområden. Besök vår hemsida, **www.dechra-eu.com** för mer information.

Välkommen med din ansök senast den 1 juni till Dechra Veterinary Products, Engelbrektsgatan 6, 702 12 Örebro eller till e-post: **info.se@dechra.com**
Vi önskar er ansökan på engelska.

Om du önskar mer information om tjänsten är du välkommen att kontakta Carina Kjellberg, Country Manager, **019-32 33 55** eller **carina.kjellberg@dechra.com**

Dechra
Veterinary Products

Betala räkningar? Kul!

Man tänker alltför sällan på det – livet – och hur fantastiskt det ändå är. Har man överlevt cancer är däremot den tanken ständigt närvarande. De som löpande stödjer Cancerfonden bidrar till att fler människor får uppleva allt roligt och tråkigt här i livet. Det är därför vi kallar dem Livsviktiga. Bli Livsviktig du också, bli regelbunden givare på cancerfonden.se eller ring 020-59 59 59.

Vi tänker besegra cancer. Vill du vara med?

Cancerfonden

SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 33

17–19/8 -11. Kurs Perfecting primär djurtandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

v 34

22–26/8 -11. Inspirations- och fortbildningskurser för nötintresserade veterinärer JUNIORKURS.
Arr: Boehringer Ingelheim.
(SVT 3/11, annons i SVT 2/11 och bilaga i SVT 5/11)

v 36

8–9/9 -11. Jubileumsseminarium "Oncology in small animal medicine – diagnostic and treatment options" och "Jubileumsseminarium för djursjukvårdspersonal", Malmö. Arr: Djursjukhuset Malmö. (SVT 5/11)

v 37

16–17/9 -11. Kurs Sårvård, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
(SVT 4/11)

v 40

3–5/10 -11. Inspirations- och fortbildningskurser för nötintresserade veterinärer SENIORKURS.
Arr: Boehringer Ingelheim.
(SVT 3/11 och annons i SVT 2/11)

v 41

14–15/10 -11. Kurs Ultraljud grund smådjur, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 4/11)

v 42

21–22/10 -11. Kurs Röntgenteknik, -anatomi hund och katt, grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
(SVT 4/11)

v 43

27–28/10 -11. Kurs Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
(SVT 4/11)

v 45

10–11/11 -11. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällkap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 16/10)

v 46

16–18/11 -11. Kurs Anestesiologi steg 2 hund och katt, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget. (SVT 4/11)

18–19/11 -11. Kurs Dermatologi steg 1, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 4/11)

v 47

23–24/11 -11. Grundkurs i smådjurskirurgi, del 2, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget. (SVT 15/10)

Husdjursföreningen Sverige

Vi satsar för framtiden! Fem husdjursföreningar i Sverige har nu fusionerats och bildar ett modernt rikstäckande rådgivnings- och serviceföretag. Vi säljer högkvalitativa och kundanpassade produkter och tjänster till lantbruksföretag, primärt mjölk- och köttföretagare. Vi har 35 driftsplatser och vi omsätter 380 MSEK. Våra 440 kunniga och engagerade medarbetare är verksamma inom kokontroll/KAP, semin och fältservice, rådgivning/djurhälsa, avel och avbytarservice.

Djurhälsoveterinär Värmland!

Vi söker dig som vill arbeta med förebyggande djurhälsorådgivning i Värmland. Att lyssna, fråga, värdera och ge konstruktiva råd blir din vardag. I nära samarbete med djurägare och djurskötare och i samverkan med produktionsrådgivare och husdjurstekniker skapar du hållbara strategier för djurhälsa och produktionsekonomi i våra lantbruksföretag.

I arbetsuppgifterna ingår: Förebyggande djurhälsoarbete i besättningarna med fruktsamhetsrådgivning, juverhälsa, klövhälsa, kalvhälsa m.m. Arbete inom ramen för Hälsopaket Mjölk. Tillsyn av våra djurägarseminörer, salmonellaprogram och delegerade behandlingar. Utbildning av föreningens egen personal och lantbrukare.

Du är idag veterinär, företrädesvis inom lantbrukssektorn med ett stort intresse och engagemang för mjölkkor. Ny teknik och samspel mellan djur, teknik och djurskötare tilltalar dig. Du skapar själv kundkontakt genom ditt öppna sätt och din förmåga att kunna engagera människor.

Vi erbjuder dig upp till 100 % tjänst med placering på vår sektion i Kil. Hos oss får du ett stort utrymme för din personliga och yrkesmässiga utveckling.

Är du intresserad? Ring ansvarig djurhälsoveterinär Torbjörn Johansson, 018-67 48 72, eller affärsområdeschef Jannika Hallén Landin, 070-564 56 54. Facklig förtroendeman för SVF är djurhälsoveterinär Jan Sundberg, 070-326 98 02.

Skicka in din ansökan omgående (rekryteringen startar nu) men allra senast 2011-05-20 till: helene.frej@husdjursforeningensverige.se eller via post till: Husdjursföreningen Sverige, Attn. Helene Frej. Box 814, 391 28 Kalmar.

www.husdjursforeningensverige.se

v 48

3–4/12 -11. Delkurs 3 i Hästtandvård, SLU. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper. (SVT 14/10)

v 49

5–7/12 -11. Kurs Perfecting dental restoration och protetik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

8–9/12 -11 + 19–20/1 -12. Kurs Anestesiologi steg 3 del 1 och 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 4/11)

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

söker

Professor
i veterinärmedicinisk klinisk kemi

med placering vid institutionen för kliniska vetenskaper i Uppsala

Sista ansökningsdag är den **18 juli 2011**.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb**.

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Universitetsadjunkt
i idisslarmedicin

Sista ansökningsdag är den **31 maj 2011**.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb**.

ÅMHM
ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

lediganslår en tjänst som
praktiserande veterinär
med miljö- och hälsoskyddsuppgifter

Mer information: www.amhm.ax

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 19

11–15/5 -11. Veterinary chiropractic: Module II – Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/11)

13–15/5 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 3 av 5), Oslo, Norge (SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

13–15/5 -11. World congress on veterinary education (WCVE2011), Lyon, Frankrike (SVT 2/11)

v 22

31/5–1/6 -11. Forårskursus i felin intern medicin 2011, Vedbæk, Danmark. (SVT 2/11)

v 25

22–26/6 -11. Veterinary chiropractic: Module III – Cervical, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/11)

v 26

30/6–1/7 -11. International symposium on Recent advances in the welfare of livestock at slaughter, Portsmouth, England. (SVT 10/10)

v 29

22–24/7 -11. Equine Back Days, Breitenfurt och Wien, Österrike. (SVT 2/11)

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

v 31

3–7/8 -11. Veterinary chiropractic: Module IV – Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/11)

v 33

14–18/8 -11. XVII Congress of the world veterinary poultry association, Cancún, Mexico. (SVT 5/11)

v 35

2–4/9 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 4 av 5), Oslo, Norge.
(SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

v 36

7–9/9 -11. 30th Poultry science symposium on alternative systems for poultry – health, welfare and productivity, Glasgow, Skottland. (SVT 5/11)

NY 7–10/9 -11. BEVA Congress 2011 arrangeras i Liverpool, UK. Info: www.beva.org.uk/congress

11–23/9 -11. Course on animal welfare science, ethics and law, Cambridge, UK. (SVT 5/11)

v 37

14–18/9 -11. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/11)

15–17/9 -11. 15th Annual conference of the European society for domestic animal reproduction (ESDAR), Antalya, Turkiet. (SVT 1/11)

v 39

29/9–2/10 -11. Southern European Veterinarian Conference, SEVC, Barcelona, Spanien. (SVT 4/11)

v 44

2–5/11 -11. WEVA (The world equine veterinary association) kongress 2011, Hyderabad, Indien. (SVT 12/10)

v 47

25–27/11 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi – hund og katt, for veterinærer og dyrepleiere (samling 5 av 5), Oslo, Norge.
(SVT 13/10 och annons i SVT 14/10)

Svenska Djurhälsovården

Möjligheter för Dig som vill arbeta tillsammans med oss inom Svenska Djurhälsovården

Vi söker en veterinär med placering i Skåne och intresse för

DJURHÄLSOVÅRD I NÖTBESÄTTNINGAR

Svenska Djurhälsovården AB är ett veterinärt rådgivningsföretag som bedriver hälsovård- och hälsokontroller för grisar, nötkreatur, får och exotiska djur inom lantbruket. Vi arbetar med djurhälsofrågor på besättningsnivå och ur ett nationellt perspektiv. Våra kunder och uppdragsgivare är uppfödarna, branschen och samhället.

Vi söker en veterinär med intresse för lantbrukets djur för arbete med nötkreatur som hålls för köttproduktion. Arbetet som djurhälsoveterinär innebär täta kontakter med djurägare, besättningsveterinärer och rådgivare. Att hålla kurser och föredrag ingår i arbetet liksom att uttrycka sig i skrift. Fortbildning ingår genom vårt nätverk.

Vår ambition är att ha en mix av medarbetare med praktisk erfarenhet och vetenskaplig kompetens.

Vill du veta mer om Svenska Djurhälsovårdens verksamhet rekommenderar vi vår hemsida www.svdhv.org. Har du frågor om tjänsten är du välkommen att ringa vd Sten-Olof Dimander (08-725 81 37) eller chefveterinär Anita Jonasson för nöthälsovården (013-27 02 15). Facklig företrädare är djurhälsoveterinär Michael Stampe (0480-573 51).

Välkommen med Din ansökan till lotta.pettersson@svdhv.org eller Svenska Djurhälsovården, Attn. Lotta Pettersson, Kungsängens Gård, 753 23 Uppsala, senast 2011-05-31. Var vänlig ange i din ansökan när du kan börja hos oss.

UDS

Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetsdjursjukhuset

Residency
i smådjurskirurgi

Universitetsdjursjukhuset (UDS) ledigförklarar härmed en treårig klinisk utbildningstjänst i kirurgi. Utbildningen kommer att följa ECVS rekommendationer (www.ecvs.org).

Vi söker dig som är legitimerad veterinär och har genomfört internship inom smådjur, eller har minst två års klinisk träning på ett djursjukhus.

Kontakt: Annika Bergström, Dipl ECVS, VMD,
annika.bergstrom@uds.slu.se

Sista ansökningsdag är den **23 maj 2011.**
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb.**

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Statens Jordbruksverk har fr o m den 8 t o m den 25 mars 2011 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Elin Bengtsdotter
- Maren Holmboe Berg
- Vendela Forsman
- Jonathan Forstenius
- Zandra Jakobsson
- Dusan Jankovic
- Malin Johansson
- Camilla Karlsson
- Louise Karlsson
- Nathalie Kiessling
- Johanna Lindahl
- Fanny Mauritzson
- Frida Moberg
- Lenka Novobilská
- Hanna Olsson
- Therese Post
- Danai Revythi
- Guia Benedetta Enrica Richelmi
- Stephanie Smeikal
- Linnéa Sundling
- Eva Svärd
- Cecilia Wahlström
- Ingrid Westin

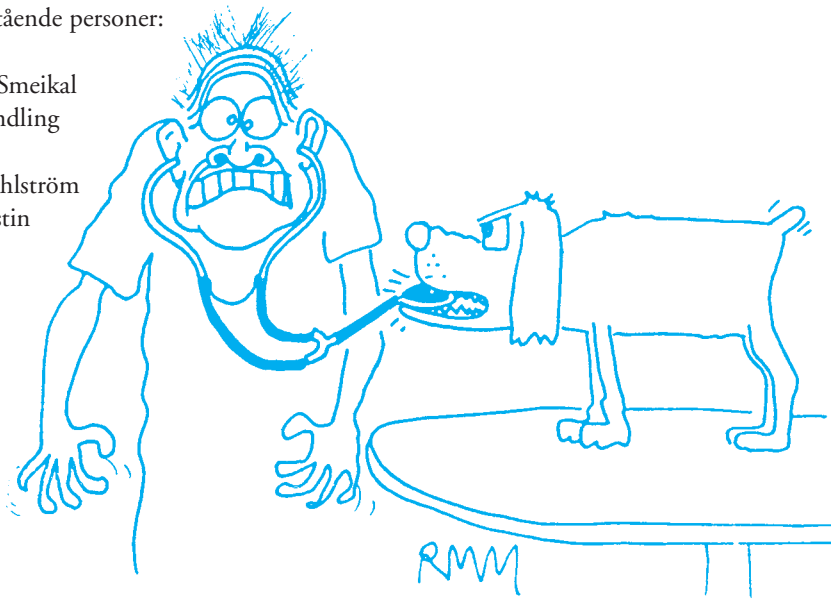

Crunch!

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0171-15 31 91
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
TONE LINDVÅG	070-260 90 10

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	070-668 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
TORKEL EKMAN

ÅSE BERGSTRÖM
PATRICIA HEDENQVIST
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
LOTTA MÖLLER

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
MALIN ÅBERG

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ÅSE BERGSTRÖM

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
LOTTA MÖLLER

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Toyotacalamitet

Ill: Karin Åström Bengtsson

Hon kom inrusande på kliniken och sa att katten hade fastnat. ”Var?” frågade jag lugnt likt en 112-operatör. ”Katten sitter fast under instrumentbrädan! Bilen är här ute. Du måste komma med detsamma!”

Mycket riktigt, det fanns en katt under instrumentbrädan på hennes bil. Jag drog den slutsatsen när jag såg en kattsvans och ett kattben sticka fram. ”Vi måste få fram katten. Jag är på väg till barnbarnen. De älskar den. De väntar på oss”. Jag försökte lirka fram djuret, men det var stört omöjligt. ”Nej”, sa damen. ”Jag har försökt, katten sitter fast. Du måste ge den en sovspruta, sen kan vi få fram den”, sa kvinnan lätt exalterad.

”För att ge den en sovspruta måste jag bedöma kattens vikt och allmäntillstånd. Det kan man inte göra när man bara kan undersöka svansen och ett bakben”, inflikade jag, ”Jomän, det är en vanlig bondkatt och den var helt frisk när jag stoppade in den i bilen. Ska det här vara så märkvärdigt?” Nu började damen bli upprörd.

Om detta med sovspruta går snett? Då ligger jag risigt till i ansvarsnämnden när jag förklarar för dess ledamöter att jag har bedömt kattens status utifrån svansen och ett bakben. Ansvarsnämnden…! Inte en gång till. Dessa tankar behöll jag för mig själv.

Nu var jag tvungen att gaska upp mig. Därför sa jag med myndig röst: ”Jag kan inte söva katten under dessa omständigheter. Du måste åka till bilverkstaden. Där får en montör skruva bort ett antal sladdar. Se’n kan du få fram djuret”. ”Du behöver inte krångla till det bara därför att du är veterinär”, sa kattägaren indignerat. Trots allt stod jag på mig. ”Jag får väl åka till bilverkstaden då”, sa hon med betydande skärpa i rösten.

”På verksta’n får du säkert vänta en stund. På bilverkstäder får man alltid vänta”, sa jag. ”Ta den här provpåsen kattfoder och strö ut på bilgolvet”(Foderfabrikantens namn är jag förhindrad att meddela. Textreklam i Svensk Veterinärtidning får ej förekomma). Damen åkte iväg till verkstaden, strödde ut fodret på golvet, gick in i fikarummet och satte sig att vänta. Kaffe fick hon själv ta ur automaten.

Så småningom blev det toyotadamens tur. Montören och kattägaren gick ut till hennes bil. På hyllan vid bakrutan låg katten i ensamt majestät och begrundade sin omgivning. Kanske funderade den på denna varelse som kallar sig människan. Hon som påstår sig vara skapelsens krona.

Björn Wennman

SPECIALISTKOMPETENS

Efter genomgången specialistutbildning och godkänd examination enligt SJVFS 2009:83 har Statens Jordbruksverk utfärdat specialistkompetens för nedanstående veterinärer i följande sjukdomar.

Sjukdomar hos hund och katt:

- Rita Löveid Nilssen
- Camilla Spångberg
- Sofia Östberg

Sjukdomar hos häst:

- Christian Pedersen

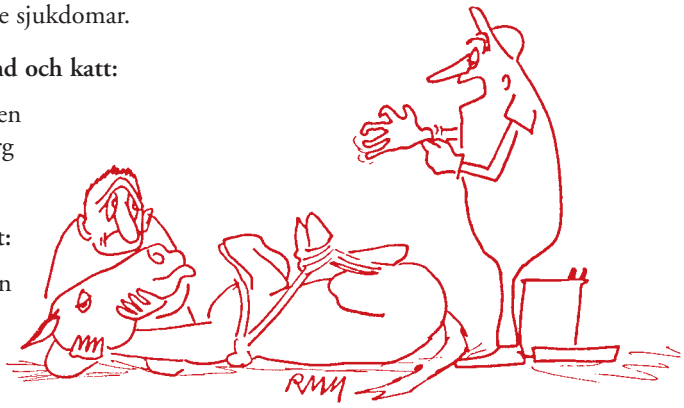

"You're worried! What about me! I've never done this operation before!"

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i juni 2011

Gösta Wolving, Linköping, 70 år den 2/6
Göran Lundmark, Norrköping, 60 år den 3/6
Mona Domaszewics, Hallstavik, 70 år den 4/6
Sten Carstam, Österskär, 70 år den 8/6
Gustaf Björck, Uppsala, 90 år den 9/6
Nils Bryne, Sollentuna, 80 år den 11/6
Bertil Ewaldsson, Uddevalla, 80 år den 13/6
Enrique Ishihara, Vittskövle, 60 år den 16/6
Lars Thorén, Slöinge, 70 år den 20/6
Christina Björkqvist Finell, Kil, 50 år den 20/6

Avlidna

Leg veterinär **Gösta Ekstrand** har avlidit den 13 mars 2011. Han föddes 1943 i Helsingborg, avlade studentexamen där 1963 och veterinärexamen 1973. Han innehade diverse vikariat innan han anställdes som regionvikarie i Torekov 1984. Han var också verksam som privatpraktiserande veterinär.

Lönestatistik 2010

Lönestatistiken för offentliganställda är nu också klar.

Du som är medlem i veterinärförbundet kan gå in på vår hemsida och ta del av materialet.

Materialet kan också beställas från förbundskansliet.

www.svf.se • 08-545 558 20

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2011			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	18	JANUARI	21	DECEMBER -10
2	8	FEBRUARI	18	JANUARI
3	1	MARS	8	FEBRUARI
4	22	MARS	1	MARS
5	12	APRIL	22	MARS
6	10	MAJ	12	APRIL
7	31	MAJ	10	MAJ
8–9	21	JUNI	31	MAJ
10	16	AUGUSTI	26	JULI
11	6	SEPTEMBER	16	AUGUSTI
12	27	SEPTEMBER	6	SEPTEMBER
13	18	OKTOBER	27	SEPTEMBER
14	8	NOVEMBER	18	OKTOBER
15	29	NOVEMBER	8	NOVEMBER
16	20	DECEMBER	29	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2011
*Sverige: 1 110 kronor + moms.**
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2009
– 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*